

ปทานุกรม

พจนานุกรม

something *something* [something]
something
something

อ

อกมปิณฑ *ขยา* [กปิ / กมป + อา]

ห้วน ไหว แล้ว อ. โลก ธาตุ อกมปิณฑ. (ที.
๑/๑๔๘/๔๓) & nbsp; โลกธาตุห้วนไหวแล้ว แผ่น
ดินไหว เป็นอาชยาตกริยา รูปอดีตกาลของ กม
ปติ(กปิ+อ+ติ) สำเร็จรูปโดยลง อ อาคมหน้าธาตุ
ลง ออาคมท้ายธาตุ แปลง อา เป็น ตถ บางแห่ง
ไม่ลง อ อาคมหน้าธาตุ ใช้เป็นรูปว่า กมปิณฑ ก็มี
(ที.อฎ. ๒/๕๗)

อกมปิณฑ

อกิลนตกาย *ติ* [อกิลนต + กาย]

ผู้มีร่างที่ไม่เหนียวไม่เพรีย

อกิลนตกายา

อกิลนตจิตต *ติ* [อกิลนต + จิตต]

ผู้มีจิตใจที่ไม่เหนียวไม่เพรีย

อกิลนตจิตตา

อกุส *ติ* [น + กุส]

๑. อันเป็นไปกับด้วยโทษ อันมีโทษ อันมีภัย (ม.)
๒. ผู้ไม่เฉลียวฉลาด (ม.) ๓. ผู้ไม่มีปัญญา (ขุ.สุ.)
๔. อาบัติ (อ.) ๕. อันให้ผลเป็นโทษและเป็น
ทุกข์ อันเป็นปฏิปักษ์กับกุศล (อก.อ.) ๖. อันไม่
ปราศจากโรค อันมีโรค (ขุ.ปฎิ.) ๗. อันเกิดจาก
ความไม่ฉลาดกล่าวคือโมหะ (อ.)

อกุสส, อกุสเส

อกุข *บุ* *นบุ* [(๑) อก + ข อกุข + ณ]

๑. เพลารถ เพลาเกวียน (วิ มิ สั ขุ.ชา) ๒.
ลูกเต๋า (วิ ขุ.ชา) การทอดลูกเต๋า (การเล่นไฮโล)
๓. อินทรีมีจักษุเป็นต้น (สั อกิ.) ๔. ศาล
โรงวินิจฉัยคดี คดี (สารตถ.ฎ.) ๕. (ก) ต้น
สมอ(ต้นไม้สมุนไพรรักษาโรคชนิดหนึ่ง (อภิธาน.)

ข. น้ำหนักของที่หนักเท่ากับเมล็ดสมอ
(๒อักษะ=๕ มาสก) (อภิธานฎีกา) [ข้อ ๑๒ เป็น
ปุง และ นปุง ข้อ ๓ เป็น นปุง ข้อ ๔๕ เป็น
ปุง]

อกุข, อกุขาน

อกุขริกา *อิต* [อกุข + นิ]

การเล่นปริศนาไขว้อักษร การเล่นอักษรแปรรูป
การเล่นทายอักษร(วิ.)

อกุขริก

อกุชาติ *ติ* [อา + ชา + ต]

อันถูกกล่าวแสดงไว้ ที่ถูกเรียกว่า

อกุชาติ

อกุชายติ *ขยา* [อา + ชา + ย + ติ]

อันบุคคลย่อมกล่าว-แสดง-เรียก

อกุชายติ

อการ *นบุ* [อก + อาร]

บ้าน เรือน ครัวเรือน การครองเรือน ชีวิตฆรา-
วาส (คำนี้ใช้ความหมายเดียวกันกับคำว่า อาการ'
อการสมา

อคคพีช *นบุ* [อคค + พีช]

พันธุ์ไม้ประเภทเตี้ยอดปลูก กล้าไม้ที่หักยอดก่อน
แล้วจึงปลูก (วิ.)

อคคพีช

ออคิโหม นปฺ [ออคิ + โหม]

การบูชาไฟ การบำเรอไฟ

ออคิโหม

องคฺ ติ [องค + ณ]

๑. ใช้เป็นคำอาลปะนะ(คำร้องเรียก) (อภิธาน.)

๒. องคฺ ส่วน ๓. สาเหตุ ส่วนที่เป็นพื้นฐาน

๔. ขึ้นส่วน ส่วนประกอบ (อภิธ.) ๕. องคฺ ๙ มี สุตตะ เคยย เป็นต้น (วิ.อญ.) ๖. คุณสมบัติ

(อ)
๗. ส่วนที่ทำให้ครบองค์ประกอบแห่งโทษ (ส.) ๘. นิमितหมาย เครื่องหมาย (ขุ.เถร.อญ.)

๙. กาย ร่างกาย (ชา.) ๑๐. (ก) อวัยวะของร่างกาย (วิ.) (ข) พิกับน้อง (พี่ชายน้องชาย) (ชา.) (ค) เนื้อหนังมังสาอันเป็นส่วน

หนึ่งของร่างกาย (ชา.) (ฆ) อวัยวะของนกมีปีกเป็นต้น (ชา.อญ.) (ง) อวัยวะของเตามีหัว

และขาเป็นต้น (ส.) ๑๑. เครื่องจดจำ ลักษณะ

ตำหนิ (ขุ.มทานิ.อญ.) ๑๒. หมู่ กอง (วิ.) ๑๓. อังคปรณํ คัมภีร์โหราศาสตร์ (สำหรับสังเกตจาก

โหงวเฮ้งแล้วทำนายผลดีผลเสีย) (หมายเหตุ (๑) องคฺ ศัพท์ที่สำเร็จรูปเป็นบทที่ติดแล้วจะมีการ

ใช้เป็นลิงค์ที่ต่างจาก องคฺ ที่เป็นคำดั้งเดิม เช่น

หากลง ณ ปัจจัย ใน อัสสัถิตถิตถิต ก็จะใช้เป็น

ไตรลิงค์ และมีความหมายว่า ผู้มีอวัยวะ ผู้มี

สัดส่วนของร่างกายที่งดงาม หากใช้เป็นคำติดตั้ง

กล่าว แต่หากใช้เป็น पुलลิงค์อย่างเดียวก็น่าจะหมายถึง (๑) พระปัจเจกพุทธเจ้า ผู้มีพระนามว่าอังคะ

(๒) พระเถระนามว่าอังคะ (โลมสกังคิยเถระ) (๓) พระราชานามว่าอังคะ (๒) องคฺ ศัพท์ที่คำเดิม

เป็น पुलลิงค์พหูพจน์ จะใช้ในความหมายว่าแคว้น

มหาชนบท หรือประเทศ นั่นคือแคว้นอังคะซึ่งเป็นหนึ่งใน ๑๖ แคว้น ของอินเดียบราหฺมณ (๓) หากเป็นอังคะศัพท์ที่แปลว่า แคว้น มาทำเป็นบท

ติดติดโดยการลง ณ ปัจจัย ท้าย องคฺ (องค + ณ) ก็จะใช้เป็นคำคุณศัพท์ หมายถึงบุคคล

หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับแคว้นอังคะ เช่น คนที่เกิดในแคว้นอังคะ คนที่อาศัยอยู่ในแคว้นอังคะ

ชาวแคว้นอังคะ พระราชาผู้ปกครองแคว้นอังคะ

สินค้าที่มาจากแคว้นอังคะ

องคฺ

องคฺวิชา อิตฺ [องค + วิชา]

อังคฺวิชาศาสตร์ (๑) ศาสตร์ที่ทำนายชีวิตด้วยการ

การดูรูปลักษณะของคน (ดูโหงวเฮ้ง) แล้วทำนาย

มรดกประกอบคำทำนาย (๒) ศาสตร์ว่าด้วยการ

หยั่งรู้ชะตาชีวิตของผู้คนด้วยการสังเกตลักษณะ

ที่บริบูรณ์ของร่างกายมีเท้าและมือเป็นต้นแล้ว

ทำนายว่าจะเป็นผู้ถึงพร้อมไปด้วยบุญ โชค วาสนา

เป็นต้น อย่างไร (๓) ศาสตร์ที่ล่วงรู้ลักษณะของ

อวัยวะส่วนของร่างกายทั้งของหญิงและชาย ว่า

จะมีบุญหรือกาลกิณี (ผู้มีวาสนาหรือไร้วาสนา) (ขุ.มทานิ.)

องคฺวิชา

องคฺย นปฺ [อติ + อ + ย]

การล่วงไป

องคฺย

องคฺริย ติ [องคฺริย + อ]

ช่างนำอัสจรรยจริงจน

องคฺริย

อชฺยทฺธ นปฺ [อช + ยฺทฺธ]

การแข่งขันชนแพะ

อชฺยทฺธ

อชฺลทฺธ นปฺ [อช + ลทฺธ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของแพะ

อชฺลทฺธ

อชฺนตา อิตฺ [อชฺนต + ตา]

ผู้ไม่รู้

อชฺนต, ชนตา

อชฺนปฺพเวณิ อิตฺ [อชฺน + ปวณิ]

เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังเสือด่า

อชฺนปฺพเวณิ

อชฺทกปฏิกคทณ นปฺ ไม่มีการประกอบคำ

จากการรับแพะและแกะ

อชฺทกปฏิกคทณ

อชฺมตต ติ ไม่มีการประกอบคำ

อันเป็นไปภายในชั้นสันดานของตน

อชฺมตต

อณฺชน นปฺ [อณฺช + ชฺ]

การแต่มตาให้สวยงาม

อณฺชน

อลัญ *ติ* [นา + ญา + อ]

อันอื่นจากจุฬาสีล มัชฌิมศีล มหาศีลนั้นเทียว

อลัญ

อลัญตร *ติ* [อลัญ + ตร]

กันและกัน

อลัญตรเน

อลัญตร พยย ไม่มีการประกอบคำ

ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง

อลัญตร

อลัญถา พยย [อลัญ + ถา]

โดยประการอื่น

อลัญถา

อลัญทตฺตทส *ติ* [อลัญทตฺ + ทส]

ผู้เห็นอย่างถ่องแท้ทุกอย่าง

อลัญทตฺตทโส

อลัญมณฺญ *ติ* [อลัญ + มณฺญ]

กันและกัน

อลัญมณฺญ, อลัญมณฺญมทิ, อลัญมณฺญสส

อฏฐปท *นป* [อฏฐ + ปท]

การพนันหมากรุกที่มีแถวละ ๘ ตา

อฏฐปท

อฏฐาห *นป* [อฏฐ + อห]

๘ ประการ

อฏฐาหิ

อตกกาวจร *ติ* [น + ตกก + อวจร]

เป็นธรรมชาติที่ไม่สามารถรู้ได้ด้วยจินตนาการ

อตกกาวจรา

อตจฺณ *ติ* [น + ตจฺณ + อตฺถ]

เป็นคำพูดที่ไม่ถูกต้อง

อตจฺณ

อติเวล *ติ* [อติ + เวลา]

นานเกินควร

อติเวล

อตต *ป* ไม่มีการประกอบคำ

อตต

อตตนา, อตตนา, อตตนา

อตตมน *ติ* [(ก) อตต + มน]

ผู้มีใจเป็นของตน[เป็นผู้มีใจเราเรงยินดี]

อตตมน

อตถ *ชย* [อส + อ + ถ]

ย่อมเป็น

อตถ

อตถกม *ป* [อตถ + กม + อ]

การดับลง

อตถกม, อตถกมา

อตถชาล *ติ* [อตถ + ชาล]

ข้ายกล่าวคือประโยชน์

อตถชาล

อตถวาที *ติ* [อตถ + วท + ณี]

เป็นผู้มีปฏิกถาเฉพาะคำพูดที่มีประโยชน์

อตถวาที

อตถสสทิต *ติ* [อตถ + สสทิต]

อันถึงพร้อมด้วยความหมาย

อตถสสทิต

อตถิ *ชย* [อส (=ภูวิ) + ติ]

มีอยู่

อตถิ

อถ *พย* [ธาน]

ครั้งไม่นานนัก

อถ

อเถน *ติ* [น + เถน]

ไม่ลักขโมย

อเถเนน

อทินนาทาน *นป* [อทินน + อาทาน]

การถือเอาสิ่งของของผู้อื่นไม่ได้ให้ด้วยกายหรือวาจา[การลักทรัพย์]

อทินนาทาน, อทินนาทานา

อทุกขมสุข *ติ* [อทุกข + อสุข]

อันมีสภาพเป็นทุกข์ก็ไม่ใช่เป็นสุขก็ไม่ใช่

อทุกขมสุข

อทุกขมสุขี *ติ* [อทุกขมสุข + อ]

เป็นธรรมชาติที่ไม่มีทั้งทุกข์และสุข

อทุกขมสุขี

อทุกขมสุข *ชย* [อา + ทิส + ม]

ย่อมเห็น

อทุกขมสุข

อทุ *ป* *นป* [(๑) อสติ เขเปติ สมุทธานติ อทุโร

โต]

ตลอดกาลนาน

อทุ

อธานมคคปปฏิปนฺน *ติ* [อธานมคค + ปปฏิ
ปนฺน]
ผู้เดินทางไกล
อธานมคคปปฏิปนฺนโน

อทุรว *ติ* [น + ฐว]
ผู้ไม่ยั่งยืน
อทุรวา, อทุรวโ

อิจจสมุปปนฺน *ติ* [อิจจ + สมุปปนฺน]
เป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นโดยไม่มีเหตุ
อิจจสมุปปนฺน, อิจจสมุปปนฺโน

อิจจสมุปปนฺนวาท *ปฺ* [อิจจสมุปปนฺน + วาท]
อิจจสมุปปนฺนทฎฐิ [บุคคลผู้มีความเห็นผิดคิดว่า
อัตตาและโลกเกิดขึ้นโดยไม่มีเหตุ ๒ จำพวก]
อิจจสมุปปนฺนวาท

อิจจสมุปปนฺนิก *ติ* [อิจจสมุปปนฺน + อิก]
ผู้มีความเห็นผิดคิดว่า อัตตาและโลกเกิดขึ้นโดย
ไม่มีเหตุ
อิจจสมุปปนฺนิกา

อวิจตติปท *นปฺ* [อวิจตติ + ปท]
สมมุติบัญญัติ ท.
อวิจตติปทานิ

อโหวิเรจน *นปฺ* [อโห + วิเรจน]
การทำให้ลมขับลงข้างล่างร่างกาย
อโหวิเรจนํ

อนคาริย *อิตฺ* *นปฺ* [(๑) น + อคาริย]
=ปพพชช การบรรพชาอันเป็นเพศที่ไม่มีการครอง
เรือน
อนคาริยํ

อนงคณ *ติ* [น + องคณ]
ปราศจากกิเลสแล้ว
อนงคณ

อนตตมณ *ติ* [น + อตตมณ]
เป็นผู้ไม่พอใจ
อนตตมณา

อนนต *ติ* [น + อนนต]
ธรรมชาติที่ไม่มีที่สิ้นสุด
อนนตํ, อนนโต

อนนตวาทน *ติ* [อนนต + วาทน]
พรหมผู้ไม่มีที่สิ้นสุด
อนนตวา

อนนตสณฺญิ *ติ* [อนนต + สณฺญา + อี]
ผู้ไม่มีความเชื่อมั่น
อนนตสณฺญิ

อนนภิฏ *ติ* [น + อนภิฏ]
เป็นผู้ไม่มีผู้ใดยิ่งใหญ่เหนือกว่า
อนนภิโ

อนนภิรติ *อิตฺ* [น + อนภิรติ]
ความไม่เพิลิตเพลิน(หรือความว้าวุ่นใจ)
อนนภิรติ

อนนภิรติ *ติ* [น + อนภิรติ]
ความไม่ยินดี
อนนภิรติ

อนนิจ *ติ* [(๑) น + นนิจ]
เป็นผู้ไม่เที่ยงแท้
อนนิจา

อนนียาน *นปฺ* [น + นนียาน]
การไม่เสด็จออก
อนนียานํ

อนนิกทสสน *นปฺ* [อนนิก + ทสสน]
การตรวจกองทัพ
อนนิกทสสนํ

อนนุสสามิ *ชยว* [อนฺ + กร + อ + ติ]
ไม่มีคำแปล
อนนุสสามิ

อนนุตตร *ติ* [น + อุตตร]
อนนุตตรสังคามวิชัย [ตำราพิชัยสงครามชนะมาร]
อนนุตโร

อนนุปาทาวิมุตต *ติ* [อนนุปาท + วิมุตต]
เป็นผู้หลุดพ้นแล้วเพราะไม่มีการยึดมั่นถือมั่นใน
สังขารใดๆ
อนนุปาทาวิมุตโต

อนนุปตต *ติ* [อนฺ + ป + อป + ต]
เสด็จมาถึง
อนนุปตโต

อนุปทาตุ *ติ* [อนุ + ป + ทา + ต]
เป็นผู้ให้การสนับสนุน
อนุปทาตา

อนุปทาน *นป* [อนุ + ป + ทา + ย]
การให้
อนุปทาน์

อนุพนธ *ติ* [อนุ + พนธ + อ]
ผู้ติดตาม
อนุพนธา

อนุยุตต *อิต* [อนุ + ยุช + ต]
เป็นผู้กระทำ
อนุยุตตา

อนุโยค *ป* [อนุ + ยุช + ณ]
ความเพียรอย่างสม่ำเสมอ
อนุโยค์

อนุโยคปริเชคจณา *อิต* [อนุโยค + ปริเชคจณา]
เพราะรังเกียจที่จะให้ผู้อื่นซักถาม
อนุโยคปริเชคจณา

อนุโยคภย *นป* [อนุโยค + ภย]
กลัวการซักถามจากผู้อื่น
อนุโยคภยา

อนุสสรติ *ขยา* [อนุ + สร + อ + ติ]
ย่อมระลึกได้
อนุสสรติ

อนก *ติ* [น + เอก]
มีใช้หนึ่ง
อนกานิ

อนกปริยาย *ป* [อนก + ปริยาย]
ข้อกล่าวหาต่างๆ นานา
อนกปริยาเยน

อนกวิหิต *ติ* [อนก + วิหิต]
อันมีประการต่าง ๆ
อนกวิหิต, อนกวิหิตานิ

อนตรา *พย* [อนต + อี + อ]
ในระหว่าง
อนตรา

อนตราภา *อิต* [อนตรา + ภา]
อันตราภา
อนตราภา

อนตราย *ป* [อนตร + อา + ยา + อ]
อันตราย
อนตราโย

อนตลิกขจร *ติ* [อนตลิกข + จร + อ]
ผู้ท่องเที่ยวไปในอากาศ
อนตลิกขจรา, อนตลิกขจโร

อนตสณญี *ติ* [อนต (๒) + สณญา + อี]
เป็นผู้มีความเชื่อมั่นว่ามีที่สุดในโลก
อนตสณญี

อนตานนต *ติ* [อนต + อนนต]
ความมีที่ สุดและไม่มีที่ สุด
อนตานนต

อนตานนตวาท *ป* [อนตานนต (๑) + วาท]
อันตานนตทฤษฎี ๔ [บุคคลผู้มีความเห็นผิดคิดว่า
โลกมีที่ สุดและไม่มีที่ สุด ๔ จำพวก]
อนตานนตวาท

อนตานนติก *ติ* [อนตานนต + อิก]
ผู้มีความเห็นผิดคิดว่า โลกมีที่ สุดและไม่มีที่ สุด
อนตานนติกา

อนตวาสี *ป* [อนเต + วส + ณี]
ผู้เป็นศิษย์
อนตวาสีนา, อนตวาสี

อนโตชาลิกต *ติ* [อนโตชาล + อี + กต]
จักตั้งอยู่ภายในแห่ง
อนโตชาลิกตา

อนนกลา *อิต* [อนน + กลา]
คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับอาหาร
อนนกล์

อนนสนนินิ *ป* [อนน + สนนินิ]
การเก็บสะสมอาหาร
อนนสนนินิ

อนนวย *พย* [อน + อี + ตวา]
อาศัยแล้ว
อนนวย

อปรยาน นปฺ [อปร + ยาน + ญ]

ล่าถอย

อปรยาน

อปรนต ปฺ [อปร + อนต]

ส่วนแห่งชั้น ๕ ที่เป็นอนาคต

อปรนต

อปรนตกปปิก ติ [อปรนต + กปป + ฌิ + ก]

ผู้มีความเห็นผิดคิดเรื่องเกี่ยวกับส่วนแห่งชั้น ๕ ที่เป็นอนาคตไปตามอำนาจแห่งตัณหาและทิฐิของตนด้วย

อปรนตกปปิกา, อปรนตกปปิก

อปรนตาทิฎฐิ ติ [อปรนต + อนุ + ทิฎฐิ]

ผู้มีความเห็นผิดคิดเรื่องเกี่ยวกับส่วนแห่งชั้น ๕ ที่เป็นอนาคตอยู่เนืองนิตย์

อปรนตาทิฎฐิโน

อปรามสนต ติ [น + ปรามสนต]

ผู้ไม่หลงยึดติดโดยผิตเพี้ยน

อปรามสโต

อปรินต ติ [น + ปรินต]

ไม่มีขอบเขต

อปรินโต

อปรสส ติ [อปร + ส + ต]

ผู้ไม่เห็น

อปรสส

อปรา ติ [น + ปรา]

ไม่มีคำแปล

อปราสี

อปิ พยย [น + ปิ + กวิ ธาน]

ก็ดี

อปิ

อปปจย ปฺ [น + ปจย]

(๑) อันไม่ใช่เหตุ อันมิได้เป็นเหตุ (๒) (ติ) (ก)

อันไม่มีเหตุ(ปราศจากเหตุ) ในการเกิดขึ้น ในการตั้งอยู่ อันไม่มีเหตุ กล่าวคือ กรรม จิต อุต และอาหาร อุ. อปปจยยา ธมฺมา(อภิ.ธ. ๔) นตฺถิ เอเตสํ อปปาเท วา ฐิตึยฺ วา ปจฺจโยติ อปปจยยา.

(อภิ.อฏ. ๑/๑๔๐) (ข) ผู้ที่ไม่มีเหตุ ผู้ที่ปราศจากเหตุ อุ. อเหตุ อปปจยยา สตฺตา สกิลิสฺสนฺติ. (ที. ๑/๕๐ ม.๒/๗๐ ๑๔๕ ; ส.๒/๑๗๑) (ค) อันไม่มีเชื้อ อันปราศจากเชื้อ (ฆ) อันไม่มีเหตุ เช่น ตัณหา เป็นต้น (ง) อันไม่มีสิ่งเกื้อหนุน (๓) (ปุ) ธรรมอันมิได้เป็นเหตุนำไปสู่ความภาคภูมิใจ นั่นคือ โทมนัส หนึ่ง ในทศนิกายฎีกา(ที.ฎิ.๑/๒๐๐) อธิบายว่า คำว่า อปปจย โทมนัส และ เจตสิกทุกข ทั้งสามคำนี้เป็นไปพจนกัน

อปปจโย

อปปชานนต ติ [น + ปชานนต]

ผู้ไม่รู้ ผู้ไม่รู้ไม่เห็น ผู้ไม่รู้เห็นด้วยปัญญา อุ. ยถา ภูตํ อปปชานนโต. ผู้ไม่รู้ตามความเป็นจริง(ที.๑/๒๔)

อปปชานนโต

อปปทฐจจิตต ติ [น + ปทฐ + จิตต]

ผู้มีจิตไม่ถูกทำร้าย ผู้ไม่มีจิตที่ถูกทำร้าย ผู้มีจิตไม่ถูกประทุษร้าย ผู้ไม่มีจิตที่ถูกทำร้าย. อุ. เต อญฺญมณฺญํ อปปทฐจจิตฺตา. เธอเหล่านั้น ผู้มีจิตไม่ประทุษร้ายต่อกันและกัน (ที.๑/๑๔)

อปปทฐจจิตตา

อปปมตต ติ [อปป + มตต + ก]

อันมีปริมาณเล็กน้อย อันเล็กน้อย หากเป็นศัพท์ในอรรถกถา ใช้รูปว่า อปปมตติกา อุ. อปปมตตํ โข ปเนตํ ภิกฺขเว โอรมตตํ สิลมตตํ. คุก่อนภิกษุ ท. ศีลนี้ เป็นเพียงคุณธรรมเล็กน้อยเท่านั้น เป็นเพียงคุณธรรมขั้นต้นเท่านั้น เป็นเพียงข้อบัญญัติเล็กน้อยเท่านั้น

อปปมตตํ

อปปมาณสณฺญิ ติ [(๑) อปปมาณ + สณฺญา + อ]

เป็นธรรมชาติที่มีสัญญาอันไพศาล

อปปมาณสณฺญิ

อุปมา ปุ [น + ปมาท]

ความไม่ประมาท

อุปมาท

อุปายุกต ตี [อุปายุก + ตร]

เป็นผู้มีอายุสั้นกว่า

อุปายุกตรา

อุปายุกา ตี ไม่มีการประกอบคำ

ผู้มีอายุสั้น

อุปายุกา

อุปเสกษต ตี [อุปเสกษ + ตร]

เป็นผู้มีฤทธิ์เดชน้อยกว่าพรหมผู้เกิดก่อนด้วย

อุปเสกษตรา

อพกนต นป/ [อภี + อนต]

ภายใน

อพกนตราน

อพกษลน นป/ [อภี + อชลน]

การร้ายมนต์พันไฟ

อพกษลน

อพกต ตี [น + กต]

ช่างนำพิศวงจริงหนอ!

อพกต

อพรมจริย นป/ [อพรม + จริย อพรมาน]

นิทาน อพรม ว่า นิทาน จริย วุตติ อพรม จริย เมถุนธมโม]

การประพฤติที่ไม่ประเสริฐ[การเสพเมถุน]

อพรมจริย

อภิณญา พยย [อภี + ญา + ตวา]

รู้แล้ว

อภิณญา

อภินนุ ขยา [อภี + นนุ + อ]

อนุโมทนายอมรับแล้ว

อภินนุ

อภิก ปุ [อภี + ก + ภิ]

เป็นเจ้าเหนือหัวของเรา ท.

อภิก

อภินนุ ขยา [อภี + นนุ + อ + อนติ]

ยอมกล่าวประกาศ

อภินนุ

อกต ตี [น + กต]

คำพูดที่ไม่เป็นจริง

อกต

อมนสิการ ปุ [น + มนสิการ]

การไม่ใส่ใจหรือพิจารณา

อมนสิการา

อมราวิกเขป ปุ [อมรา + วิกเขป]

อันมีลักษณะขัดสายหรือปฏิสันต์ค้ำโดยไม่มีที่สิ้นสุด

อมราวิกเขป

อมราวิกเขปวาท ปุ [อมราวิกเขป + วาท]

คำพูดอันมีลักษณะขัดสายหรือปฏิสันต์ค้ำโดยไม่มีที่สิ้นสุด

อมราวิกเขปวาท

อมราวิกเขปิก ตี [(๑) อมราวิกเขป + อิก]

ผู้มีความเห็นและวาทที่ขัดสายหรือปฏิสันต์ค้ำโดยไม่มีที่สิ้นสุด

อมราวิกเขปิกา

อมตร พยย [อม + ตร]

ฝ่ายโน้น

อมตร

อมพินตีย ปุ [อมพินต + อีย]

พวงแห่งมะม่วง

อมพินตียา

อมพลฐิก อิต [อมพล + ฐิก]

พระราชอุทยานอันมีนามเรียกขานว่า อัมพลฐิก

อมพลฐิกาย

อม อ ไม่มีการประกอบคำ

ย่อมเป็น

อม, อมทา, อห, โน, ม, มม, มม, มย, มยา, เม

อม หิ ขยา [อส + อ + มิ]

ย่อมเป็น

อม

อร โต ปุ ไม่มีการประกอบคำ

ผู้ทรงกำจัดศัตรูกล่าวคือกิเลส (หรือผู้สมควรแก่การบูชาและรับทักษิณาทาน เป็นต้น)

อร

อริย *ติ* [(๑) อารกา-สพทาภิ นิรุติตินณฺเษพ
รง□ อริย-ปรุ]
พระอริยะ ท. (หรือสัตบุรุษ ท. มีพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า เป็นต้น)
อริยา

อรุปี *ติ* [(๑) น + รุปี]
เป็นธรรมชาติที่ไม่มีรูปด้วย
อรุปี

อโรค *ติ* [น + โรค]
เป็นธรรมชาติที่เที่ยงแท้ไม่เสื่อมสลาย
อโรค

อว *ติ* [อว + จิ + อจ]
กล่าวแล้ว
อว

อวณณ *ติ* [น + วณณ]
คำติเตียน
อวณณ

อวิจารณ์ *ติ* [น + วิจารณ์]
อันไม่มีวิจารณ์[การพิจารณาไต่สวน]
อวิจารณ์

อวิตกก *ติ* [น + วิตกก]
อันไม่มีวิตก[การตรึกนึกคิด]
อวิตกก

อวิปริณามธมม *ติ* [อวิปริณาม + ธมม]
จักเป็นผู้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพ
อวิปริณามธมา, อวิปริณามธมโม

อวิสวาทก *ติ* [น + วิสวาทก ติ-]
เป็นผู้ไม่หลอกลวง
อวิสวาทโก

อโวจ *ชยา* [อ + วจ + อา]
ได้ตรัสแล้ว
อโวจ

อโวจุ *ชยา* [อ + วจ + อุ]
กราบทูลแล้ว
อโวจุ

อสนณุตต *ปุ* [อสนณ + ตต]
อสนณุตตพรหม [พรหมผู้ไม่มีสัญญา]
อสนณุตตา

อสนณุตต *ติ* [น + สณณุตต]
ไม่มีค่าแปล
อสนณุตตาน

อสนณิวาท *ปุ* [อสนณ + วาท]
ผู้มีความเห็นผิด คิดว่า ชีวิตหลังความตายไม่มี
สัญญา
อสนณิวาท, อสนณิวาหา

อสนณ *ติ* [น + สณณ + อี]
ธรรมชาติที่ไม่มีสัญญา
อสนณ

อสมโมส *ปุ* [น + สมโมส]
การไม่หลงลืม
อสมโมสา

อสนสส *ปุ* [น + สสนส]
ว่าเป็น สิ่งไม่เที่ยงแท้
อสนสส, อสนสสโต

อสนทิต *ติ* [น + สทิต]
ไม่สละสลวย ไม่มีประโยชน์ ไร้เหตุผล
อสนทิต

อสน *ชยา* [อส + อ + อี]
ย่อมเป็น
อสน

อสน *ชยา* [อส + อ + อี]
การสละพาดบาอันคมกริบ
อสน

อสนิกขณ *น* *ปุ* [อสน + ลกขณ]
ศาสตราด้วยการทำนาลักษณะของดาบ
อสนิกขณ

อสนมิ *พยุย* [อส + มิ]
ย่อมเป็น
อสนมิ

อสนตตร *ปุ* [อสน + ตตร]
เครื่องลาดบนหลังม้า
อสนตตร

อสนยยุทธ *น* *ปุ* [อสน + ยุทธ]
การแข่งขันชนม้า
อสนยยุทธ

อัสสรณ ปุ [อัสส + รณ]

รณ

อัสสรณ

อัสสกลกณ นป [อัสส + ลกณ]

ศาสตราจารย์ว่าด้วยการทำนายนลักษณะของน้ำ

อัสสกลกณ

อัสสาท ตี [(๑) น + สาท (๒) อา + สท +

อ] อัสสาท (ปุ) [อา + สท + ณ]

อัสสาท

อัสสาท

อหนตวา พย [น + หนตวา]

ไม่มีคำแปล

อหนตวา

อหิวิชา อิต [อหิ + วิชา]

ศาสตราจารย์ว่าด้วยการรักษาพิษหรือศาสตราจารย์ว่าด้วยเวท

มนต์เรียกงู

อหิวิชา

อหิณทริย ตี [อหิ + อินทริย]

อันมีอินทริยที่ไม่บกพร่อง

อหิณทริย

อหุตวา พย [น + หุตวา]

ไม่มี

อหุตวา

อหุมท ขย [อ + หุ + มท]

ได้เป็นแล้ว

อหุมท

อโ พย [น + หา + โ]

ก็จะพิเศษทีเดียว

อโ

อโหลี ขย [อ + หุ + อี]

ได้มีแล้ว

อโหลี

อา

อากาศ น/ นพ [อากาศ + กิฬน]

การพ่นหมอกในอากาศ

อากาศ, อากาโส

อากาศนญายตน ตี [อากาศนญ + ายตน]

ซึ่งอากาศนญายตนน [อารมณ์ที่เป็นอากาศอันได้มาด้วยการเพิกกลืนที่ไม่มีขอบเขตแห่งการเกิดขึ้นตั้งอยู่และดับไป]

อากาศนญายตน

อากาศนญายตนูปค ตี [อากาศนญายตน

+ อุปค (=อุป + คม + กวิ)]

อันเข้าถึงอากาศนญายตนภูมิ(หรือผู้บังเกิดในอากาศนญายตนภูมิ)

อากาศนญายตนูปค

อากิณญญายตน ตี [อากิณญ + ายตน]

อากิณญญายตนน

อากิณญญายตน

อากิณญญายตนูปค ตี [อากิณญญายตน +

อุป + คม + กวิ]

อันเข้าถึงอากิณญญายตนภูมิ

อากิณญญายตนูปค

อาคจจติ ขยา [อา + คม + อ + ตี]

ย่อมมา

อาคจจติ

อาคจเจยฺย ขยา [อา + คม + อ + เอยฺย]

พึงมา

อาคจเจยฺย

อาคต ตี [อา + คม + ต]

ได้มาแล้ว

อาคตา, อาคโต

อาคมม พยย [อา + คม + ตวา]

อาศัยแล้ว

อาคมม

อาฆาต ป/ [อา + หน + ต]

ความผูกโกรธ

อาฆาโต

อาจมน นป/ [อา + จม + ญ]

การพ่นน้ำมนต์[การล้างปากให้หมดจดด้วยน้ำมนต์]

อาจมน

อาจริณเตวาลี ป/ [อาจริย + อนเตวาลี]

อาจารย์และศิษย์ ท.

อาจริณเตวาลี

อาจิขนติ ตี [อา + จิข + อ + อนต]

ย่อมกล่าวสรรเสริญ

อาจิขนติ

อาชานามิ ขยา [อา + ญา + นา + มิ]

อาชานามิ

อาชานามิ

อาชานาลิ ขยา [อา + ญา + นา + ลี]

ย่อมเข้าใจ

อาชานาลิ

อาชานิสสลิ ขยา [อา + ญา + นา + สสลิ]

จักเข้าใจ

อาชานิสสลิ

อาตป นป/ [อา + ตป + ญ]

ความเพียรอย่างยิ่งยวด

อาตป

อาทาส ป/ [อา + ทิส + ณ]

การส่องกระจก

อาทาส

อาทาสปณ ตี [อาทาส + ปณ]

การเป็นหมอดูถูกแก้ว[การเรียกเทวดาตามปัญหาทางกระจก]

อาทาสปณ

อาทิจจุปฏฐาน นป/ [อาทิจ + อุปฏฐาน]

การนั่งบูชาดวงอาทิตย์

อาทิจจุปฏฐาน

อาทินว ป/ [(๑) อาทินว + ทสส ก โนกพุททุกเย]

อาทินว

อาทินว

อานนท ปุ [อา + นนท + อ]

ดูก่อนอานนท
อานนท, อานนโท

อานนที ตี [อา + นนท + ณี]

ผู้มีคุณอันดี
อานนทีโน

อาปชชติ ขยว [อา + ปท + ช + ตี]

ย่อมถึง
อาปชชติ

อาปชชนติ ขยว [อา + ปท + ช + อนติ]

ย่อมถึง
อาปชชนติ

อากสสรกาย ปุ [อากสสร + กาย]

พรหมโลกชั้นอากสสรภูมิ
อากสสรกายา

อากสสรสวัตตนิกา ตี [อากสสร + สวัตตนิกา]

เกิดเป็นพรหมในชั้นอากสสรภูมิ
อากสสรสวัตตนิกา

อาโโค ปุ [อา + กุช + ณ]

ความประสงค์ การเอาใจใส่
อาโโค

อามกธณูปฎิคคหณ นป [อามกธณู + ปฏิค]

คหณ]
การรับธณูปฏิก
อามกธณูปฎิคคหณา

อามกมสปฏิคคหณ นป [อามกมส + ปฏิคคหณ]

การรับเนื่อดิบ อามกมส ตรีสถามแล้ว
อามกมสปฏิคคหณา

อามนเตสิ ขยว [อา + มนต ธเน + ส]

ตรีสถามแล้ว
อามนเตสิ

อามิสสนนินิ ปุ [อามิส + สนนินิ]

การเก็บสะสมอามิส
อามิสสนนินิ

อายสุม ปุ ไม่มีการประกอบคำ

ผู้มีอายุ
อายสุม

อายุกขย ปุ [อายุ + ขย]

การสิ้นอายุเป็นเหตุ
อายุกขยา

อายุปริยนต์ ปุ [อายุ + ปริยนต์]

ไม่มีค่าแปล
อายุปริยนต์

อารพก พยย [อา + รก + ตวา]

อิงแล้ว
อารพก

อาราจาโร ตี [อารา + จร + ณี]

ผู้มกตประพตธรรมท่งไกลจากการเสพเมณ
อาราจาโร

อาโรคย นป [โอโรค + ณย]

สุภาพพละนามยที่ตี
อาโรคย

อาโรปีต ตี [อา + รุท + เณ + ต]

ตำหนิ
อาโรปีต

อาวหน นป [อา + วท + ย]

การตฤกษอาวหนมกค[พิธิที่เจ้าบ่านำเจ้าสาวเข้า
มาในบ้าน]
อาวหน

อาวุธลกขณ นป [อาวุธ + ลกขณ]

ศาสตรว์าด้วยการทำนายลักษณะของอาวุธ
อาวุธลกขณ

อาวุธโส พยย [รทนะอขยงะขยงะ โขโวรา]

ข้าแต่ท่าน ท.
อาวุธโส

อาสน นป [อาส + ย]

อาสนะ
อาสน

อาสนที อิต [อา + สท + อ + อี]

ตั้งหรือเก้าอื่นมีขาสูงยาวเกินขนาด
อาสนที

อาท ขยว [พฐ + อ + ต]

ย่อมกล่าว
อาท

อาทร ขยว [อา + หร + อ + ห]

จงนำมา
อาทร

อ

อติ พยย [อ + อ + ตี]

ด้วยประการฉะนี้

อติ

อติภวภวภา อติ [อติ + ภว + อภว + ภา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับโลกเจริญเพราะเหตุนี้และ

โลกเสื่อมเพราะเหตุนี้

อติภวภวภา

อติห ตี [อติห (=อติ+ห)+ณ] อติห (พย) [อติ+ห]

=เอว ด้วยประการฉะนี้

อติห

อโต พยย [(๑) อิม + โต]

จากที่นี่

อโต

อติถตต นปฺ [อติถ + ตต]

มนุษย์โลกนี้

อติถตต

อติถกถา อติ [อติ + ถา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับสตรี

อติถกถา

อติถกุมาริกปฏิบัติคุณ นปฺ [อติ + กุมาริกา +

ปฏิบัติคุณ]

การรับสตรีและหญิงสาว

อติถกุมาริกาปฏิบัติคุณ

อติถลกขณ นปฺ [อติ + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของสตรี

อติถลกขณ

อิธ ปฺ [อิธ + อ]

(โลก) ในโลกนี้

อิธ

อิม นปฺ ไม่มีการประกอบคำ

นี้

อัย, อสส, อิห, อิม, อิมสมิ, อิมสส, อิมินา, อิม, อิมส, อิมหิ

อิสสร ตี [(๑) อีส + อร]

ผู้ครอบครองโลก

อิสสร

อุ

อุกกาบาต *บุ/ นบุ* [อุกกาปาต + ณ]

การตกแห่งลูกอุกกาบาต

อุกกาบาโต

อุคคมนั *นบุ* [อุ + คม + ยุ]

การขึ้น

อุคคมนั

อุจาสยนมหาสยน *นบุ* [อุจาสยน + มหาสยน]

การใช้สอยเสนาสนะอันสูงใหญ่และเสนาสนะอัน
ประณีต

อุจาสยนมหาสยน, อุจาสยนมหาสยนา

อุจฉาปน *นบุ* [อุ + ฉท + ยุ]

การอบผิวด้วยผงไม้จันทน์

อุจฉาปน

อุจฉิษติ *ชยา* [อุ + ฉิ + ย + ต]

ย้อมชาดสุญ

อุจฉิษติ

อุจฉินนภเวตติโก *ติ* [อุ + ฉิ (ฉิ) + ต]

มีภเวตติโก[ตมฺหาอันเปรียบเสมือนเชือกดั่งสัตว์ไป
สู่ภพ] อันถูกตัดขาดแล้วด้วยดาบกล่าวคืออรหัต
มรรค

อุจฉินน

อุจฉินนภเวตติโก *ติ* ไม่มีการประกอบคำ

มีภเวตติโก[ตมฺหาอันเปรียบเสมือนเชือกดั่งสัตว์ไป
สู่ภพ] อันถูกตัดขาดแล้วด้วยดาบกล่าวคืออรหัต
มรรค

อุจฉินนภเวตติโก

อุจเฉท *บุ* [อุ + ฉิ (=ฉิ) + ณ]

การขาดสุญ

อุจเฉท

อุจเฉทวาท *บุ* [(๑) อุจเฉท + วาท]

อุจเฉทวิภูฏี ๗ [บุคคลผู้มีความเห็นผิดคิดว่า ตาย
แล้วสุญ ๗ จำพวก]

อุจเฉทวาท, อุจเฉทวาทา

อุชวิปจณีกวาท *ติ* [อุชวิปจณี + วาท]

ผู้มีคำพูดขัดแย้งที่ตรงกันข้าม

อุชวิปจณีกวาทา

อุณหีส *นบุ* [อุณหีส + อ]

=อุณหีสธารณ การสวมกรอบหน้า

อุณหีส

อุตตริตร *ติ* [อุตตริ + ตร]

ธรรมที่ประเสริฐกว่า

อุตตริตร

อุตราสี *ติ* [อุ + ตรส + ณี]

ไม่มีค่าแปล

อมฺตราสี

อุทกท *บุ* [อุทก + ท]

หนองน้ำ

อุทกท, อุทกท

อุทปาที *ชยา* [อุ + ปท + อี]

เกิดแล้ว

อุทปาที

อุทปาที *ชยา* [อุ + ปท + อี]

ได้เกิดขึ้นแล้ว

อุทปาที

อุททโลมิ *ติ* [อุททโลม + อี]

เครื่องลาดขนแกะมีชาย ๒ ด้าน

อุททโลมิ

อุทธี *พย* [สตุตมยตณิปาตบุ]

(โลกสมิ) อโธ โลกสมิ อนุตสณญี เป็นผู้มีความ

สำคัญผิดคิดว่า โลกส่วนบนและโลกส่วนล่างมีที่สุด
อุทธี

อุทธีวเรจ *นบุ* [อุทธี + วิเรจ]

การทำให้ลมเรจขึ้นข้างบนร่างกาย

อุทธีวเรจ

อุทฺธมาฆาต *นป* [(๑) อุทฺธ + อาฆาต]
[อุทฺธมาฆาต (น) [อุทฺธ + อาฆาต]
อันมีสภาพที่ไม่ตายภายหลังจติ
อุทฺธมาฆาต

อุทฺธมาฆาตนิก *ติ* [อุทฺธมาฆาต + นิก]
ผู้มีความเห็นผิดคิดว่า ภายหลังจากจติจิตดับแล้ว
ชีวิตจะเป็นอมตะ
อุทฺธมาฆาตนิกา

อุปกณฺธิ *ชยา* [อุป + กณ + ธิ]
เข้าถึงแล้ว
อุปกณฺธิ

อุปกฺฐาน *นป* [อุป + ฐาน + ญ]
ไม่มีคำแปล
อุปกฺฐาน

อุปนฺนิชฌายนต *ติ* [อุป + นิ + ฌ + อนต]
เพ่งโทษ
อุปนฺนิชฌายนตา

อุปนฺนิชฌายนติ *ชยา* [อุป + นิ + ฌ + อ + อนติ]
ย่อมเพ่งโทษ
อุปนฺนิชฌายนติ

อุปนฺนิชฌายิมหา *ชยา* [อุป + นิ + ฌ + มหา]
เพ่งโทษแล้ว
อุปนฺนิชฌายิมหา

อุปปชฺชติ *ชยา* [อุป + ปท + ช + ติ]
ย่อมเกิดขึ้น
อุปปชฺชติ

อุปปชฺชนติ *ชยา* [อุป + ปท + ช + อนติ]
ย่อมเข้าถึง
อุปปชฺชนติ

อุปปนฺ *ติ* [อุป + ปท + ต]
เกิดแล้ว
อุปปนฺ, อุปปนฺนา, อุปปนฺโน

อุปฺยาน *นป* [อุป + ยา + ญ]
การเข้าประชิด
อุปฺยาน

อุปฺสงกมิ *ชยา* [อุป + ส + กม + ธิ]
เสด็จเข้าไปแล้ว
อุปฺสงกมิ

อุปฺสงกมิตวา *พย* ไม่มีการประกอบคำ
ครั้นเสด็จเข้าไปแล้ว
อุปฺสงกมิตวา

อุปฺสมปชช *ชยา* [(๑) อุป + ส + ปท + ตวา]
เข้าถึงแล้ว
อุปฺสมปชช

อุปาทาน *นป* [อุป + อา + ทา + ญ]
อุปาทาน
อุปาทาน

อุปาทานปจฺจย *ป* [อุปาทาน + ปจฺจย]
มีอุปาทานเป็นอุปนิสสยปัจจัยและสหชาติปัจจัย
อุปาทานปจฺจยา

อุปาทานปริชฺชญา *อิต* [อุปาทาน + ปริชฺชญา]
รังเกียจอุปาทาน
อุปาทานปริชฺชญา

อุปาทานภยา *นป* [อุปาทาน + ภย]
กลัวอุปาทาน
อุปาทานภยา

อุเปกฺขก *ติ* [อุป + อิก + ญ]
มีความนิ่งเฉย
อุเปกฺโข

อุเปกฺขาสติปาริสฺสุทฺธิ *อิต* [อุเปกฺขา + สติปาริสฺสุทฺธิ]
มีความบริสุทธิ์แห่งสติซึ่งบังเกิดขึ้นด้วยอำนาจแห่ง
อุเบกขา
อุเปกฺขาสติปาริสฺสุทฺธิ

อุปฺปชฺชนติ *ชยา* [อุ + ปท + ช + อนติ]
ย่อมเกิดขึ้น
อุปฺปชฺชนติ

อุปฺปคคณ *นป* [อุป + คค + คณ]
การโคจรนอกเส้นทาง
อุปฺปคคณ

อุปฺปาท *ป* [อุ + ปท + ฌ]
ศาสตรว่าด้วยการทำนายโชคกลางจากเหตุการณ์ที่
เกิดขึ้น
อุปฺปาท

อุพฺพิลาวิต *ติ* [อุป + ฬ (พฬ) + ติ]
ผู้พอใจ
อุพฺพิลาวิตา

อุพพิลาวิตต นปฺ [อุปปิ (พพิ)ลาวิต + ตต]

ความพัวพัน

อุพพิลาวิตต

อุภ ตี [อุ + ภ]

ทั้งสอง

อุภ

อุภโตโลหิตกุปธาน ตี [อุภโตโลหิตก + อุปธาน]

เตียงอันมีหมอนหนุนสีแดงอยู่ทั้ง ๒ ด้าน คือ ทาง
ด้านหัวนอนและปลายเท้า

อุภโตโลหิตกุปธาน

อุมุขุชนติ ขยา [อุ + มุข + อ + อนติ]

ย่อมผุดขึ้น

อุมุขุชนติ

อุมุขุชมาน ตี [อุ + มุข + อ + มาน]

จมลงอยู่

อุมุขุชมาน

อุยโยธิก ตี [อุ + ยุธ + ญ]

การรบหรือสมรภูมิ

อุยโยธิก

อุสภยุท นปฺ [อุสภ + ยุท]

การแข่งขันชนวัว

อุสภยุท

อุสภลกขณ นปฺ [อุสภ + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของโคอุสภะ

อุสภลกขณ

อุสุลกขณ นปฺ [อุสุ + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของสุคร

อุสุลกขณ

เอ

เอก๑ *ติ* [อี + ฌว. อี + ก. อี คติย. ฌว. อีส
เส อโลโป จ. เอโก. สทิสหิตตยา วา เอก์
ภาเว ติฏฐิตติ เอโก. โก.]

หนึ่ง

เอเก

เอก *บุ* [เอก + โย]

หนึ่ง

เอก

เอกจจ *ติ* [เอก + จจ เอก + อจจ]

บางอย่าง

เอกจจ, เอกจโจ

เอกจจอสสติก *ติ* [เอกจจอสสติก + อิก]

ผู้มีความเห็นผิดคิดว่า อัตตาและโลกบางอย่างเป็น
สิ่งไม่เที่ยงแท้

เอกจจอสสติกกา

เอกจจอสสทวาท *บุ* [เอกจจอสสติก + วาท]

เอกจจอสสทวิญญู ๔ [บุคคลผู้มีความเห็นผิดคิดว่า
อัตตาและโลกบางอย่างเป็นสิ่งเที่ยงแท้และบาง
อย่างเป็นสิ่งไม่เที่ยงแท้ ๔ จำพวก]

เอกจจอสสทวาท

เอกจจอสสติก *ติ* [เอกจจอสสติก + อิก]

ผู้มีความเห็นผิดคิดว่า อัตตาและโลกบางอย่างเป็น
สิ่งเที่ยงแท้

เอกจจอสสติกกา

เอกตตสณญี *ติ* [เอกตตสณญา + อี]

เป็นธรรมชาติที่มีสัญญาเดียว(หรือธรรมชาติที่มี
สัญญาอันเป็นไปในอารมณ์เดียว)

เอกตตสณญี

เออนตทุกขี *ติ* [เออนตทุกข + อี]

บุคคลผู้มีความทุกข์อย่างเดียว

เออนตทุกขี

เออนตโลมี *ติ* [เออนต + โลมี] เอก + อนต +
โลมี] เออนตโลมี + อี]

เครื่องลาดขนแกะมีชายด้านเดียว

เออนตโลมี

เออนตสุขี *ติ* [เออนต + สุขี]

พรหมผู้มีความสุขอย่างเดียว

เออนตสุขี

เอภตติก *ติ* [เอภตติ + อิก]

ผู้มีปกติฉันภัตตาหารเพียงมือเดียวเท่านั้น

เอภตติโก

เอภตติวาส *บุ* [เอภตติ + วาส]

การพักแรมตลอดหนึ่งคืน

เอภตติวาส

เอโกทิภาว *ติ* [เอโกทิ + ภาว]

อันยังสมาธิอันเลิศให้บังเกิด

เอโกทิภาว

เอต *ติ* ไม่มีการประกอบคำ

นี้

เอเต, เอเตน, เอเตส

เอตริ *พยุ* ไม่มีการประกอบคำ

ในเวลา

เอตริ

เอตา *อิ* ไม่มีการประกอบคำ

นั่น

เอต, เอโส

เอตตาวตา *พยุ* ไม่มีการประกอบคำ

ด้วยเหตุนี้

เอตตาวตา

เอตถ *พยุ* ไม่มีการประกอบคำ

ในธรรมเทศนานี้

เอตถ

เอว *พยุ* ไม่มีการประกอบคำ

นั่นแล

เอว

เอว *พยุ* ไม่มีการประกอบคำ

ด้วยประการฉะนี้

เอว

เอวอภิสมปราย *ติ* [เอว + อภิสมปราย]
 ย่อมเป็นเหตุให้ไปสู่ปรโลกอันเป็นทุกข์ทุกอย่างใด
 อย่างหนึ่ง
 เอวอภิสมปรายา

เอวคติก *ติ* [เอว + คติก]
 ย่อมเป็นเหตุให้ไต่คติกอันเป็นทุกข์ทุกอย่างใดอย่าง
 หนึ่ง
 เอวคติกา

เอวคหิต *ติ* [เอว + คหิต]
 อันบุคคลยึดติดแล้วอย่างนี้
 เอวคหิตา

เอวทัญญู *ติ* [เอว + ทัญญู เอวทัญญู + อี]
 เป็นผู้มืทัญญู[ความยึดมั่น]อย่างนี้
 เอวทัญญู

เอวปรามัญญ *ติ* [เอว + ปรามัญญ]
 อันบุคคลหลงยึดติดแล้วอย่างนี้
 เอวปรามัญญา

เอววณณ *ติ* [เอว + วณณ]
 ผู้มีผิวพรรณอย่างนี้
 เอววณณะ

เอวร่วาที *ติ* [เอวร่วา + อี. เอว + วท + ณี]
 เป็นผู้มืวาทะ[ความเห็น]อย่างนี้
 เอวร่วาที

เอวร่วิปาก *ติ* [เอว + วิปาก]
 มีผลเช่นนี้
 เอวร่วิปาก

เอวสุขทุกขปปฏิสัเวที *ติ* [เอว + สุขทุกข+ ปฏิ
 สัเวที]
 เป็นผู้สวสสุขทุกขอย่างนี้
 เอวสุขทุกขปปฏิสัเวที

เอวมหาร *ติ* [เอว + อาหาร]
 เป็นผู้มือาหารอย่างนี้
 เอวมหารา

เอวรูป *ติ* [เอว + รูป]
 อันมีสภาพที่ไม่เหมาะสมเช่นนี้
 เอวรूपิ, เอวรूपา, เอวรूपาย

เอสิกฤษฏายัญญิต *ติ* [เอสิกฤษฏายี + ญิต]
 เป็นธรรมชาติที่ตั้งมั่นอยู่ดุจเสาเขื่อนอันมั่นคง
 เอสิกฤษฏายัญญิต

โอ

โอมณ นปฺ [อว + คมฺ + ยุ]

การตก

โอมณ

โอดถเรย ขยฺว [อว + ถร + เอยย]

ฟังครอบ

โอดถเรย

โอบปาติก ติ [อุปปาต + ฌิก อุปปาติก + ฌ]

ผู้เกิดมาในภพใหม่ด้วยการตายจากภพเก่า

โอบปาติกา

โอรมตตก ติ [โอร + มตตฺตา + ก]

เป็นเพียงคุณธรรมขั้นต้นเท่านั้น

โอรมตตก

โอฟาริก ติ [อุฟาร + ฌิก]

ของหยาบ

โอฟาริก, โอฟาริกา

ก

ก๊ *ป* ไม่มีการประกอบคำ
อะไร
ก๊

กจฉลภกษณ *น* *ป* [กจฉล + ภกษณ]
ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของเต่า
กจฉลภกษณ

กฏฐิส *น* *ป* [โกเสย + กฏฐิส] กฏฐิส (น)
กฏฐิส+ ณ]
เครื่องลาดที่ทอดด้วยไหมเจือด้วยใยทองและปัก
ประดับด้วยรัตนะไรรอบๆ
กฏฐิส

กณโหม *น* *ป* [กณ + โหม]
ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายตามลักษณะของราชวาท
ใช้ในการบูชาไฟ
กณโหม

กณณชปปน *น* *ป* [กณณ + ชปปน]
การร่ายมนต์ทำให้หุ้อหรือการทำให้เทวดากระซิบ
บอกทางหู
กณณชปปน

กณณเตล *น* *ป* [กณณ + เตล]
การเคียน้ำมันหยอดหู
กณณเตล

กณณสุข *ติ* [กณณ + สุข]
ก่อให้เกิดความสบายหู
กณณสุขา

กณณีกาลกษณ *น* *ป* [กณณีกา + ภกษณ]
ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของตุ้มหูหรือ
ข้อเท้าหรือศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของ
กวาง เก้ง แรด
กณณีกาลกษณ

กตปรปพาท *ติ* [กตปรปพาท + กตปรปพาท]
ผู้เชี่ยวชาญในลัทธิฝ่ายอื่น
กตปรปพาทา

กตม *ติ* ไม่มีการประกอบคำ
มีอะไรบ้าง
กตม

กตดา *ป* [กต + ดา]
ผู้สร้าง
กตดา

กถา *อิต* [กถ + อ + อา] กถา (อ) [กถ + กถา]
ไม่มีคำแปล
กถา

กถลิมคปวรปจจตถรณ *ติ* [กถลิมคปวรปจจตถ
รณ + อตถต]
เครื่องลาดที่ทำด้วยหนังขมดอันประณีต
กถลิมคปวรปจจตถรณ

กทาจ *พย* ไม่มีการประกอบคำ
ในบางครั้งบางครั้ง
กทาจ

กปเปติ *ขยา* [กป=ณ + อนติ]
ย่อมเลี้ยง
กปเปติ

กพเพการาหารภก *ติ* [กพเพการาหาร + ภก]
การบริโภคกพเพการาหาร
กพเพการาหารภก

กมม *น* *ป* [กม + รम्म] กมม (น) [กร + รम्म]
กรรม
กมมาน

กยวิกย *ป* [กย + วิกย]
การซื้อและการขาย
กยวิกย

กรณีย *ติ* [กร + อนีย]
พึงกระทำ
กรณีย, กรณียา

กรหิ *พย* ไม่มีการประกอบคำ
ในบางครั้งบางครั้ง
กรหิ

กาม *ป/ นป* [กาม + ภว] กาม (ปุณ) [กม + ณ]
กามคุณ
กามา, กามะที

กามคุณ *ป* [กาม + คุณ]
กามคุณ
กามคุณะที

กามาวจร *ติ* [กาม + อวจร] กามาวจร (ติ) [กามา
วจร + ณ] กามาวจร (ติ) [กามาวจร + อวจร]
กามาวจร
กามาวจรโร

กาย *ป* [ก + อย + ณ]
กาย

กายั, กายสส, กายา, กายาณ, กาโย

กาล *ป* [ก + ณ] กาล (ปุ) [กาล + กาล]
กาลเวลา
กาเลน

กาลวาที *ติ* [กาล + วท + ณี]
ผู้มีปกติกล่าวในกาลอันสมควร
กาลวาที

กาเวย *อิต นป* [ก + ณย]
วิชาการแต่งกายปกกลอน
กาเวยั

กั *ติ* ไม่มีการประกอบคำ
อะไร
กา, กาย, กั

กิลย *พย* [กั + จิ]
นิดเดียว
กิลย

กิลนตกาย *ติ* [กิลนต + กาย]
ผู้เหน้อยกาย
กิลนตกายา

กิลนตจิตต *ติ* [กิลนต + จิตต]
ผู้เหน้อยใจ
กิลนตจิตตา

กุกกุญยุทธ *นป* [กุกกุญ + ยุทธ]
การแข่งขันชนไก่
กุกกุญยุทธ

กุกกุญลขณ *นป* [กุกกุญ + ลขณ]
ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของไก่
กุกกุญลขณ

กุกกุญสุกรปฏิกคณ *นป* [กุกกุญสุกร + ปฏิกคณ]
การรับไก่และสุกร
กุกกุญสุกรปฏิกคณา

กุตตก *นป* [กุตต + ก]
เครื่องลาดขนแกะขนาดใหญ่ที่สามารถรองรับนัก
ฟ้อน ๑๖ คนได้
กุตตกั

กูปิต *ติ* [กูป + ต]
ผู้ไถ
กูปิตา

กุมาร *ป* [กุมาร + อ]
พระราชกุมาร
กุมาราน

กุมารลขณ *นป* [กุมาร + ลขณ]
ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของเด็กชายหรือ
ชายหนุ่ม
กุมารลขณ

กุมาริภณ *ติ* [กุมาริกา + ภณ]
การใช้หญิงสาวเป็นคนทรง[การเรียกเทวดาตาม
ปัญหาโดยผ่านร่างหญิงสาว]
กุมาริภณ

กุมาริลขณ *นป* [กุมารี + ลขณ]
ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของเด็กหญิงหรือ
หญิงสาว
กุมาริลขณ

กุมภฐานกถา *อิต* [กุมภ + ฐาน + กถา]
คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับแหล่งน้ำ ทำน้ำ หรือนาง
กุมภทาสี
กุมภฐานกถา

กุมภณ *ป/ นป* [กุมภ + ณ]

การตีกลองสี่เหลี่ยม
กุมภณ

กุส *ติ* [กุส + ณ] กุส (น) [ก + ส + อ]
กุศล
กุส

กุทก *ติ* [กุท + ก] กุทก (ปุ) [กุท + ก]
คนโกหกหลอกลวง
กุทกา

กฤษณ อิตฺ [กฤษ + ณ]

การพูดโกหกหลอกลวงและการพูดเอาดีใส่ตัว
กฤษณ

กฤษณ อิตฺ [กฤษ + ณ + อ] กฤษณ (ก) [กฤษ +
อิต]

ธรรมชาติที่ตั้งอยู่เหนือกาลเวลา

กฤษณ

เกจิ พย (เก (= ก + โย) + จิ)

ใดๆ

เกจิ

เกวณ ภู [เกวณ + ณ]

ชาวประมง

เกวณ

เกวณเตวาสี ภู [เกวณ + อนเตวาสี]

ลูกน้องชาวประมง

เกวณเตวาสี

โกณ ภู [ก + ณ]

มีนามว่าอะไร

โกณ

โกเสย นปฺ [โกส + เณย]

เครื่องลาดที่ทอด้วยไหมล้วนและปักด้วยรัตนไ
รอบๆ

โกเสย

ป

ปศุ ปุ/ นปุ [ปศุ + อ] ปศุ (ปุณ) [ปศุ + ณ]
ไม่มีคำแปล
ปศุ

ปศุวิชา อิต [ปศุ + วิชา]
ศาสตร์ว่าด้วยการปกครอง
ปศุวิชา

ปศุ ปุ/ [ปศุ + อีย]
พระราชผู้ได้รับการอภิเษก
ปศุยาน

ปศุพีช นปุ/ [ปศุ + พีช]
พันธุ์ไม้จำพวกลำต้น
ปศุพีช

ปศุ อิต [ปศุ + อิก + อา]
การพนันทอดลูกบาศก์[ลูกเต๋า]บนกระดานสกา
ปศุ

ปศุบาทโกลิ ตี [ปศุบาทโกลิ + มุล] ปศุบาท
โกลิ (ตี) [ปศุบาท + ป + มุล + ณี + ก]
เทวดาจำพวกปศุบาทโกลิ
ปศุบาทโกลิ

ปศุตตฤๅณ นปุ/ [ปศุตตฤๅ + ฤๅณ]
การรับไร่นาและเรือสวน
ปศุตตฤๅณ

ปศุ ตี [ปศุ + ณ] ปศุ (ปุณ) [ปศุ + ม]
ความสงบสุข
ปศุ

ปศุ พย [ปศุพากะ นิปต]
เล็กน้อย
ปศุ

ค

คจณ ปุ/ นปุ [คจ + ณ] คจณ (กริ) [คจ + อ + ทิ]

จงไป

คจณ

คณน อิต นปุ/ [คณ + ย]

วิชา คำนวณ นับ ด้วย การ ใช้ ระบบ ตัว-

เลข[คณิตศาสตร์]

คณนา

คนธกถา อิต [คนธ + กถา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับของหอม

คนธกถ์

คนธสนธิ ปุ/ [คนธ + สนธิ]

การเก็บสะสมของหอม[เครื่องประพรม]

คนธสนธิ

คณกริ ตี [คณ + กริ]

ธรรมชาติที่ลึกซึ้ง

คณกริรา

คหปติก ปุ/ [คหปติ + ก]

เศรษฐี

คหปติกาน

คามกถา อิต [คาม + กถา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับหมู่บ้าน

คามกถ์

คามธมม ปุ/ [คาม + ธมม]

ธรรมเนียมของชาวบ้าน

คามธมมา

คิต นปุ/ [เค + ต]

การขับร้อง

คิต

โคตม ปุ/ [รุฬหีนามปุท] โคตม (ปุ) [โคตม + ณ]

ผู้มีนามว่าโคตม

โคตโม

โคธาลกขณ นปุ/ [โคธ + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของเหี้ย

โคธาลกขณ

โคลกขณ นปุ/ [โค + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของโคทั่วไป

โคลกขณ

จ

จกฏิกา *อิตฺ* [จกฏ + อิก + อา] **จกฏิกา** (ถึ) [จกฏี + ก + อา] **จกฏิกา** (ถึ) [จกฏ = จก + อา]
การพนันตีที่
จกฏิก

จกฏ *นปฺ* [จก + ย] **จกฏ**
จกฏ
จกฏ

จ

จกฏ *พย* [จิ + อ] **จกฏ** [จิ + อ] **จกฏ** *อกข*
จกฏ
จกฏ
จกฏ

จกฏ *นปฺ* [จกฏ + อ] **จกฏ** (น) [จกฏ + ฏ] **จกฏ** (น) [จกฏ + ภาว] **จกฏ** (น) [จกฏ + อ]
จกฏ
จกฏ
จกฏ

จกฏ *นปฺ* [จกฏ + ญ] **จกฏ** (น) [จกฏ + อล] **จกฏ** (น) [จกฏ + อล]
การเล่นโยนลูกเหล็กหรือการเล่นลั้งศาลาของคน
จกฏ
จกฏ

จกฏ *นปฺ* ไม่มีการประกอบคำ
จกฏ

จกฏโส, จกฏิ, จกฏาริ

จกฏจกฏาริสา *อิตฺ* [จกฏ + จกฏาริสา]
จกฏ

จกฏจกฏาริสาย

จกฏจกฏ *ติ* [จกฏ + ติ] **จกฏจกฏ** (ติ) [จกฏ + อ]
ที่ จกฏ

จกฏจกฏ, จกฏจกฏ

จกฏจกฏ *อิตฺ* [จกฏจกฏ + อ]
จกฏ
จกฏ

จกฏจกฏ *นปฺ* [จกฏจกฏ + ญ] **จกฏจกฏ**
จกฏ (น) [จกฏ + จกฏ]
จกฏจกฏ
จกฏจกฏ

จกฏจกฏ *นปฺ* [จกฏจกฏ + สุตริย] **จกฏจกฏ** (น) [จกฏจกฏ + ญ]
จกฏจกฏและจกฏจกฏ จ.
จกฏจกฏ

จกฏจกฏ *นปฺ* [จกฏจกฏ + นกขตต] **จกฏจกฏ**
จกฏจกฏจกฏจกฏและจกฏจกฏ จ.
จกฏจกฏนกขตต

จกฏ *นปฺ* [จกฏ + อ] **จกฏ** (กวิ) [จกฏ + ติ]
จกฏ
จกฏ

จกฏ *นปฺ* [จกฏ + อ + อนติ] **จกฏ**
จกฏ
จกฏ

จกฏ *นปฺ* [จกฏ + ธรรม] **จกฏ**
จกฏจกฏเป็นธรรมดา
จกฏ

จวนต *ติ* [จ + อนต]

เที่ยวไปอยู่

จวนติ

จวิตวา *พยุ* [จ + ตวา.]

จติแล้ว

จวิตวา

จตุมหามุติ *ติ* [จตุมหามุติ + อิก]

สำเร็จมาจากมหารูป ๔

จตุมหามุติโก

จิงคุลิก *นป* [จิงคุล + อิก]

การพนันกั้งหัน

จิงคุลิก

จิตตก *ป* *นป* [จิต + ญ] จิตตก (จิตต + ก)

เครื่องลาดขนแกะที่เย็บเป็นลวดลายจิตร

จิตตก

จิตตา *อิต* [จิตต + ณ + อา] จิตตา (ถิ) [จิตต

+ อา]

จิต ท.

จิตต์, จิตตานี, จิตเต

จิตรุพาหน *ติ* [จิตร + อุพาหน]

เขียนทำอันประดับให้จิตรด้วยวัสดุมีค่า

จิตรุพาหน

จิริ *ติ* [จิ + รก]

นาน

จิริ

จตุ *ติ* [จ + ต +]

จติแล้ว

จตุ

จติ *อิต* [จ + ณ + ติ] จติ (ถิ) [จ + ติ]

การจติ

จติ

จุนสึล *นป* [จุน + สึล]

จุนสึล

จุนสึล, จุนสึล

เจ *พยุ* [จิ + เอ]

หากว่า

เจ

เจต *ติ* [เจต + ณ] เจต (ป) [จิต + ณ]

ใจ

เจต

เจตส *ป* [เจต + ณ]

ใจ

เจตโส

เจโตสมาธิ *ป* [เจต + สมาธิ]

เจโตสมาธิ

เจโตสมาธิ

โจรกลา *อิต* [โจร + กลา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับโจร

โจรกล

ฉ

ฉ ตี [โฉ + อ]

ฉนน, ฉติ

ฉตต นปฺ [ฉตต + อุปาทน + สิกขาปท] ฉตต
(น) [ฉท + ต]=ฉตต ธารณิ การ ใช้ ร่ม อัน เย็บ ด้วย ผ้า เบญจ-
พรรณ[ผ้าหลาก หลายสี] และ มี ลวดลาย วิจิตร
ด้วยรูปต่างๆ มีพื้นมังกร เป็นต้น
ฉตติฉนท ปฺ นปฺ [ฉท + อ] ฉนท [ปฺ] [ฉนท + อ]
ฉนทะ
ฉนโทฉนทวธพนธณวิปราโมสอลปสหาการ ปฺ
[ฉนท + วธ + พนธ + วิปราโมส + อา
โลป + สาหส + อาการ]
การตัดแขนขา การฆ่า การจองจำ การลอบชิง
ทรัพย์ การปล้นสดมภ์ และการข่มขู่กรรโชก
ฉนทวธพนธณวิปราโมสอลปสหาการ

ช

ชนบทกถา อิตฺ [ชนบท + กถา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับรัฐหรือประเทศ
ชนบทกถ์

ชย ปฺ นปฺ [ชน + อ]

ชัยชนะ
ชโย

ชรามรณ นปฺ [ชรา + มรณ]

ชราและมรณะ
ชรามรณ

ชาตुरुปรชตปฏิกคหณ นปฺ [ชาตुरुปรชต + ปฏิ]

คคหณ]
การรับทองคำและเงิน
ชาตुरुปรชตปฏิกคหณา

ชาติ อิตฺ [ชน + ตี]

ชาติ[ชน ๕ พร้อมกับความเปลี่ยนแปลง]
ชาติ, ชาต, ชาตโย

ชาติปจจย ปฺ [ชาติ + ปจจย]

ชาติ เป็นอุปนิสัยยปัจจัย
ชาติปจจยา

ชาติสส นปฺ [ชาติ + สส]

ชาติ ๑๐๐ ชาติ
ชาติสส, ชาตีสถาน

ชาติสสสส นปฺ [ชาติสส + สสส]

ชาติ ๑๐๐๐๐๐ ชาติ
ชาติสสสส, ชาตีสสส

ชาติสสส นปฺ [ชาติ + สสส]

ชาติ ๑๐๐๐ ชาติ
ชาติสสส, ชาตีสส

ชานามิ ชยา [ญา + นา + มิ]

จึงรู้
ชานามิ

ชานาลิ ชยา [ญา + นา + ลี]

ย่อมรู้
ชานาลิชาล ปฺ นปฺ [ชล + ณ] ชาล (ปฺ) [ชล + ณ]
แช

ชาเลน

ชีวหานิพนธ์ นป/ [ชีวหา + นิพนธ์]

การรายงานทำให้สั้นแข็ง

ชีวหานิพนธ์

ชีวิก ดิ [ชีว + อก] **ชีวิก** (ดิ) [ชีวิกา + ณ]

ไม่มีคำแปล

ชีวิก

ชีวิต นป/ [ชีว + ต]

ชีวิต

ชีวิต

ชีวิตปริยาทาน นป/ [ชีวิต + ปริยาทาน]

ชีวิตดับลงแล้วโดยสิ้นเชิง ไม่มีปฏิสนธิใหม่อีกต่อไป

ชีวิตปริยาทาน

ชุน นป/ [หุ + ยุ]

การบูชาไฟ

ชุน

ชุตปมัทธานานุโยค ปุ/ [ชุตปมัทธาน + อนุโยค]

การเล่นการพนันอันเป็นเหตุนำมาซึ่งความประมาท ซึ่งการบรรพชาอันเป็นเพศที่ไม่มีการครองเรือน ด้วยไตรจีวรอันนี้

ชุตปมัทธานานุโยค, ชุตปมัทธานานุโยคา

ณ

ณาน นปฺ [ณ + ณ]
 ณา
 ณา

ญ

ญสสติ ขยว [ญ + สสติ]
 จักรู้
 ญสสติ

ญตติกา อิตฺ [ญตติ + กา]
 คำพูดที่ไรสาระเกี่ยวกับญตติ
 ญตติ

ฐ

ฐสสติ ขยว [ฐ + ส + สสติ]
 จักดำรงอยู่
 ฐสสติ

ฐสสนติ ขยว [ฐ + ส + สสนติ]
 จักดำรงอยู่
 ฐสสนติ

ฐาน นปฺ [ฐ + ณ]
 ฐ
 ฐาน

ต

ต *ติ* ไม่มีการประกอบคำ

นั้น

ต, ตมหา, ตส, ตณ, ตส, น, ส, โส

ตฤก *ปรียา* นปฺ [ตฤก (๑) + ปรียา (=ปริ

+ อา + หรฺ + ต)]

ตามอารมณ์ความนึกคิด

ตฤกปรียา

ตฤก *ติ* [ตฤก + ติ]

เป็นผู้มีปกติคิด[นักทฤษฎี]

ตฤก

ตจณ นปฺ [ตจ + ย]

คำพูดที่ถูกต้อง

ตจณ

ตณฺห *โหม* ปฺ นปฺ [ตณฺห + โหม]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายตามลักษณะของข้าวสาร

ที่ใช้ในการบูชาไฟ

ตณฺหโหม

ตณฺหา *อิต* [ตส + ณฺหา] ตณฺหา (ถึ) [ตส +

ณฺห + อา]

ตณฺหา[ความอยาก]

ตณฺหา

ตณฺหาคต นปฺ [ตณฺหา + คต]

=ตณฺหาที่ปฏิบัติตน ผู้เต็มไปด้วยตณฺหาและทิมฺม

ตณฺหาคต

ตณฺหาปัจจย ปฺ [ตณฺหา + ปัจจย]

มีตณฺหาเป็นอุปนิสัยปัจจัยและสหชาติปัจจัย

ตณฺหาปัจจย

ตติย *ติ* [ติ + ตติย]

ลำดับที่ ๓

ตติย, ตติเย

ตโต *พยุ* [ต + โต]

จากนั้น

ตโต

ตตล *พยุ* [นิปาตมตต]

นั้น

ตตล

ตตร *พยุ* [วากยารมณ-อุปนยาส-จ-ปน-นฺทง]

อนกตฺ นิปาตปฺท.]

ใน... ท.เหล่านั้น

ตตร

ตถา *ติ* [ตถ + ณ]

ณนั้น

ตถา

ตถาคต ปฺ [ตถาคต + คต] ตถาคต (ติ) [ตถา

+ อาคต]

ตถาคต

ตถาคตส, ตถาคโต

ตถารูป *ติ* [ตถา + รูป]

อันมีความตั้งมั่นแห่งจิตอย่างแน่วแน่ เช่นนั้นเป็น

สภาพ

ตถารูป, ตถารูปิ

ตทนาย *ติ* [ต + ทนาย]

ย่อมเป็นผลที่ติดสอยห้อยตามข้าวนั้นไป

ตทนาย

ตีส *อิต* [ติ + ทส]

๓๐

ตีส

ตสมมติ *พยุ* ไม่มีการประกอบคำ

เพราะเหตุนี้แล้ว

ตสมมติ

ตา *อิต* ไม่มีการประกอบคำ

นั้น

ตานิ

ตาว *พยุ* [ปฐม กม-จโส อนกรฺหิ นิปาตปฺท]

สันกาลเพียงนั้น

ตาว

ติ นปฺ ไม่มีการประกอบคำ

๓

ติสโส, ติณ

ติฏฐติ ขยา [ฐา + อ + ติ]

ย่อมตั้งอยู่

ติฏฐติ

ติฏฐนติ ขยา [ฐา + อ + อนติ]

ย่อมดำรงอยู่

ติฏฐนติ

ติรจฉานกถา อิตฺ [ติรจฉานา + กถา]

คำพูดอันเป็นไตรจฉานกถา

ติรจฉานกถ, ติรจฉานกถาย

ติรจฉานวิชชา อิตฺ [ติรจฉานา + วิชชา]

ไตรจฉานวิชชา

ติรจฉานวิชชา

ติริยํ พยย [สตุตมยต-นิปาต] ติริยํ (กิริย) [ตร

+ ตวา]

ในแนวราบ

ติริย

ตุมห อ [สพพนาม ๒๗ (ฐ)]

เธอ

ตยา, ตุมห, ตุมเห, ตุมเหติ, เต, ตว

ตุลาภูกัฏฐภูมามนุญา อิตฺ นปฺ [ตุลาภูกั + กั

สภูกั + มานภูกั]

การโกงด้วยตาชั่ง การโกงด้วยถาดทองคำและการ

โกงด้วยการตวงวัด

ตุลาภูกัฏฐภูมามนุญา

ตุลิกา อิตฺ [ตุล + ฦก + อา]

เครื่องลาดอันยัดหนุน

ตุลิก

เตลโหม ปฺ นปฺ [เตล + โหม]

ศาสตร์ว่าด้วยวิธีการเติมน้ำมันบูชาไฟ

เตลโหม

ถ

ถุสโหม *บุ/ นบุ* [ถุส + โหม]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายตามลักษณะของแกลบที่ใช้ในการบูชาไฟ
 ถุสโหม

ถेत *ติ* [ถेत + ณ]

ผู้มีถ้อยคำที่หนักแน่น
 ถेत

ท

ทกข *ติ* [ทล + ข]

ผู้ชำนาญการ
 ทกโข

ทกขนติ *ชยว* [ทิส + อ + อนติ] *ทกขนติ* (กริ)

[ทิส + อ + สสนติ]
 จักได้เห็น
 ทกขนติ

ทณช *ติ* [ทช=ทณช + อ] *ทณช* (ติ) [ทณช +

อี] *ทณช* (น) [ทณช + ทาน]
 การใช้ไม้เท้าที่ประดับตกแต่งแล้ว
 ทณช

ทณชยทุธ *นบุ* [ทณช + ยทุธ]

การแข่งขันตีกระบอง
 ทณชยทุธ

ทณชลกขณ *นบุ* [ทณช + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของไม้เท้า
 ทณชลกขณ

ทพพิโหม *บุ/ นบุ* [ทพพิ + โหม]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายตามลักษณะของทพพิที่ใช้ในการบูชาไฟ
 ทพพิโหม

ทยาปน *ติ* [ทยา + อาปน]

ผู้ถึงพร้อมด้วยเมตตาจิตต่อเหล่าสัตว์ทั้งปวง
 ทยาปนโน

ทส *ติ* [สพพนาม มหุตโส พหุจจ สงขยาสท

ทา] *ทส* (ติ) [ทส + สทส] *ทส* (ติ) [ทส + ทส] *ทส* (ติ) [ทิส + อ] *ทส* (ติ) [ทส + อ]

๑๐
 ทส

ทสปท *นบุ* [ทส + ปท]

การพนันหมากกรุกที่มีแฉวละ ๑๐ ตา
 ทสปท

ทสทส *อิต* [ทสทส + อี]

จำนวนหนึ่งหมื่นจักรวาล
 ทสทส

ทารกติกิจฉา *อิต* [ทารก + ติกิจฉา]

การรักษาเด็ก
 ทารกติกิจฉา

ทาสลกขณ *นบุ* [ทาส + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของทาสชาย
 ทาสลกขณ

ทาสิทาสปฏิคคณ *นบุ* [ทาสิทาส + ปฏิคคณ]

การรับทาสหญิงและทาสชาย
 ทาสิทาสปฏิคคณ

ทาสิลกขณ *นบุ* [ทาสี + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของทาสหญิง
 ทาสิลกขณ

ทฤษฎมณนิพพานวาท ปุ [ทฤษฎมณนิพพาน + วาท]

ทฤษฎมณนิพพานทฤษฎี ๕ [บุคคลผู้มีความเห็นผิด คิดว่าการดับทุกข์ในชาติปัจจุบันคือนิพพาน ๕ จำพวก]

ทฤษฎมณนิพพานวาท, ทฤษฎมณนิพพานวาทา

ทฤษฎีคต นป [ทฤษฎี + คต]

ทฤษฎี

ทฤษฎีคตานิ

ทฤษฎีคตาทิฐานวฏฏกถา อิต [ทฤษฎีคต + อธิฐาน + วฏฏกถา]

ทฤษฎีคตาทิฐานวฏฏกถา ตอนว่าด้วยวิมุตติทุกขอันเป็นที่ตั้งของบุคคลผู้มีมัจฉาทิฐาน]

ทฤษฎีคตาทิฐานวฏฏกถา

ทฤษฎีชาล ปุ นป [ทฤษฎี + ชาล]

ทฤษฎีชาลละ[ช่ายกล่าวคือทฤษฎี]

ทฤษฎีชาล

ทฤษฎีฐาน นป [ทฤษฎี + ฐาน]

ไม่มีคำแปล

ทฤษฎีฐานา

ทินนปาฏิกงซี ตี [ทินน + ปาฏิกงซี]

ผู้ต้องการเฉพาะสิ่งที่ผู้อื่นให้แล้วเท่านั้น

ทินนปาฏิกงซี

ทินนาทายี ตี [ทินน + อาทายี]

ผู้มีปกติถือเอาสิ่งของที่ผู้อื่นให้แล้วเท่านั้น

ทินนาทายี

ทิตัพ ตี ไม่มีการประกอบคำ

เป็นทิตัพ[ธรรมชาติที่เกิดขึ้นในสวรรค์]

ทิตัพ

ทิสาทา ปุ [ทิส + ทา= ทา]

ภาวะความปั่นป่วนร้อนระส่ำแห่งทิต

ทิสาทา

ทิม ตี ไม่มีการประกอบคำ

ยาว

ทิม, ทิมส

ทิมทส ตี [ทิม + ทส]

มีชายยาว

ทิมทส

ทิมมตต นป [ทิม + มตต]

ระยะเวลาอันแสนนาน

ทิมมตต

ทิมายกตร ตี [ทิม + อายก + ตร]

ผู้มีอายุยืน

ทิมายกตร

ทุกข ตี [ทุกข + ทุกข] ทุกข (ตี) [ทุกข + ณ]

ทุกข (น) [ทุกข + อ]

ทุกข

ทุกขส, ทุกขา

ทุติย ตี [ทุติ + ตี] ทุติย (ตี) [ทุติ + ตี] ทุติย

(ตี) [ทุติย + อ]

ที่ ๒

ทุติย, ทุติย

ทุติยภาณวาร ปุ [ทุติย + ภาณวาร]

ภาณวารที่ ๒

ทุติยภาณวาร, ทุติยภาณวาร

ทุททส ตี [ทุ + ทส + ข=อ]

ธรรมชาติที่เห็นได้ยากนั้นเทียบ

ทุททส

ทุพพณณต ตี [ทุพพณณ + ต]

ผู้มีผิวพรรณหยากกว่า

ทุพพณณต

ทุพพณณิกา อิต [ทุพพณณิกา + ก + อา]

ฝนแล้ง

ทุพพณณิกา

ทุพพณณกรณ นป [ทุพพณณ + กรณ]

การดูถูกประกอบงานที่ไม่เป็นสิริมงคลหรือการทำให้คนชัง

ทุพพณณกรณ

ทุพพณณิส ตี [ทุ + พณณิส]

ความหมายของคำที่เป็นทุพพณณิส[คำพูดที่ไม่ดี]

ทุพพณณิส

ทุพพณณิก ปุ นป [ทุ + พณณิก]

ข้าวยากหมากแพง

ทุพพณณิก

ทุณฺโพร *ติ* [ทุ + อนุโพร]

อันเป็นธรรมชาติที่ยังรู้ได้ยาก

ทุณฺโพร

ทูเตยฺยปทีณคฺคณนุโยค *ปู* [ทูเตยฺยปทีณคฺคณ + อนุโยค]

การทำหน้าที่เป็นทูตและหน้าที่เดินส่งข่าว

ทูเตยฺยปทีณคฺคณนุโยค, ทูเตยฺยปทีณคฺคณนุโยค

เทว *ปู* [เทว + ณ +] เทว (น) [เทว + ณ + อ]

เทวดา

เทวา

เทวทูณฺทฺธิ *อติ* [เทว + ทูณฺทฺธิ]

การคารามผัดกลแห่งเมฆ

เทวทูณฺทฺธิ

เทวปณฺท *ติ* [เทว + ปณฺท.]

การใช้นางทาสเป็นคณฺทง[การเรียกเทวดามาถามปัญหาโดยผ่านร่างหญิงรับใช้]

เทวปณฺท

เทวมณฺสส *ปู* [เทว + มณฺสส]

เทวดาและมนุษย์ ท.

เทวมณฺสสา

โทส *ปู* [ทุส + ณ]

โทส[ความโกรธ]

โทโส

ทวาสณฺธิ *ติ* [ทวิ + สณฺธิ.]

๖๒

ทวาสณฺธิยา

ทวิ *ติ* ไม่มีการประกอบคำ

๒

ทวิ, เทว

ธ

ธนก นปฺ [ธ + ก]

การพนันของเล่นที่เป็นธนูเล็กๆ
ธนก

ธนุลกขณ นปฺ [ธ + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของธนู
ธนุลกขณ

ธม ปฺ นปฺ [ธ + ร + ม] ธม (ปฺ) [ธ + ม +
กาย] ธม (ติ) [ธ + ณ]
พระธรรม

ธมสส, ธมเมหิ

ธมมชาล ติ [ธ + ม + ชาล]

ธมมชาล (ข้ายกล่าวคือธรรม)
ธมมชาล

ธมมปริยาย ปฺ [ธ + ม + ปริยาย]

พระธรรมเทศนา
ธมมปริยาย, ธมมปริยาโย

ธมมวาที ติ [ธ + ม + วาที]

ผู้มีปากติกล่าวเฉพาะคำที่เกี่ยวข้องกับโลกุตตรธรรม
ธมมวาที

ธมมวินย ติ [ธ + ม + วินย] ธมมวินย (ปฺ)

[ธ + ม + วินย] ธมมวินย (ปฺ) [ธ + ม + วินย
+ ปกาสิต] ธมมวินย (ปฺ) [ธ + ม + ยุต +
วินย] ธมมวินย (ปฺ) [ธ + ม + วินย]
พระธรรมวินัย

ธมมวินย

ธมมา อดิ [ยทิจุฉานาม]

คุณธรรม ท.
ธมมา

ธมเรหิ ขยา [ธ + เณ + หิ]

จงทรงจำไว้
ธมเรหิ

ธว นปฺ [ธ + อ]

ผู้ยังยืน
ธวา, ธโว

ธวณ อดิ นปฺ [ธ + ว + ณ]

การเล่นในงานพิธีล้างอัฐิผู้ตาย
ธวณ

น

น พยย ไม่มีการประกอบคำ

ไม่

น

นภขตต นป/ [น + ขี + อ]

ดวงดาว

นภขตตาน

นภขตตคคาห ป/ [นภขตต + คหา]

นักษัตรคราส

นภขตตคคาโ

นกรกถา อิตฺ [นกร + ถา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับนกร

นกรกถ

นจจ นป/ [นจจ + อ] นจจ (กริ) [นต (นฏ +

ย + ทิ)]

การพ้อนรำ

นจจ

นจจคิตฺวาทิตฺวิสุทฺทสฺสน นป/ [นจจ + คิต +

วาทิต + วิสุท + ทสฺสน]

การดูซึ่งการพ้อนรำ การขับร้อง และการดีดสีตี

เป่าอันเป็นข้าศึกต่อกำสอน

นจจคิตฺวาทิตฺวิสุทฺทสฺสนา

นตฺถิ พยย [เอกรูจ พหุจ นหฺมยฺะโรโส นิปาตฺพุท]

ไม่มี

นตฺถิ, นตฺถิ

นตฺถกมฺม นป/ [นตฺถ + กมฺม]

การทำงานตฺถกรรม[การปรุ้งยานันตฺ]

นตฺถกมฺม

นानตตกถา อิตฺ [นानตต (๒) + ถา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับเรื่องสัพเพหะ

นานตตกถ

นानตตสณฺเณ ตฺติ [นานตต + สณฺเณ]

ธรรมชาติที่มีสัญญาอันมีสภาพที่หลากหลาย(หรือ

ธรรมชาติที่มีสัญญาอันเป็นไปในอารมณ์ที่หลากหลาย)

นานตตสณฺเณ, นานตตสณฺเณ

นानาธิมุตติกตา อิตฺ [นานาธิมุตติก + ตา]

ความเป็นผู้มีอหิยาตย์ต่างๆ นานา

นานาธิมุตติกตา

นาม นป/ ไม่มีการประกอบคำ

ชื่อ

นาม

นาฬนฺทา อิตฺ [ยทิฉณานาม]

นิคมนาฬนฺทา

นาฬนฺท

นาฬิก ป/ [ยทิฉณานาม]

การสะพายกลักยาที่ประดับตกแต่งแล้ว

นาฬิก

นิคฺมกถา อิตฺ [นิคฺม + ถา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับนิคฺม

นิคฺมกถ

นิคฺคหิต นป/ [นิ + คห + ต รสฺสสรฺ นิสฺสาย

คฺยหฺติ กรณํ นิคฺคเหตุว]

ผู้อ้นข้าพเจ้าชนะแล้ว

นิคฺคหิต

นิจจ นป/ [น + อี + ต] นิจจ (น) [นิจจ + ภาตต]

เที่ยงแท้

นิจจ

นิจฺจติ ตฺติ [นิจจ]

ธรรมชาติที่เที่ยงแท้

นิจจ

นิชฺคิสิตฺ ตฺติ [นิ + หร + ส + ต]

ผู้แสวงหา

นิชฺคิสิตาโร

นิฏฺฐิต ตฺติ [นิ + ฐา + ต]

จบแล้ว

นิฏฺฐิต

นิธานวตฺติ ตฺติ [นิธาน + วณฺตฺ + อี]

ตรึงใจ

นิธานวตฺติ

นิปฺณ *ติ* [นิ + ปฺณ + อ]

ธรรมชาติที่ละเอียดอ่อน

นิปฺณา

นิปฺเปสิก *ติ* [นิปฺเปสิ + ฌิก]

นักแสวงหาลาภด้วยการโยนความผิดแก่ผู้อื่น

นิปฺเปสิกา

นิพฺพุติ *อิตฺ* [นิพฺพุต + โภชน] **นิพฺพุตติ** (ถึ) [นิ

+ วา + ติ]

การดับ

นิพฺพุติ

นิพฺพุทฺธ *ปฺ* [นิ + พฺ + ต]

การแข่งขันมวยปล้ำ

นิพฺพุทฺธ

นิพฺเพรฺฐตฺตพฺพ *ติ* [นิ + เวรฺฐ + ฌ + ตพฺพ]

พึงคิดคำน

นิพฺเพรฺฐตฺตพฺพ

นิพฺเพรฺฐ *ชยา* [นิ + เวรฺฐ + ฌ + ติ]

จลปล้าง

นิพฺเพรฺฐ

นิมิตฺต *นปฺ* [นิ + มา + ต]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายตามเครื่องหมายที่ปรากฏ

เป็นนิมิต

นิมิตต์

นิมฺมาตุ *ติ* [นิ + มาตุ]

ผู้เนรมิต

นิมฺมาตา

นิมฺมิต *ติ* [นิ + มา + ต]

เนรมิตขึ้น

นิมฺมิตา

นิยฺยาน *นปฺ* [นิ + ยา + ฌ]

การเสด็จออก

นิยฺยาน

นิสฺซช *พฺย* [นิ + สช + ตวา] **นิสฺซช** (กริ) [นิ

+ สช + ย + อ]

ประทับนั่งแล้ว

นิสฺซช

นิสฺสีทิ *ชยา* [นิ + สช + อ]

ประทับนั่งแล้ว

นิสฺสีทิ

นิสฺสรณ *นปฺ* [นิ + สร + ฌ (นิสรณ-สํ ฌิส

สรณ-ปรา)]

การออก (หรือข้อปฏิบัติอันเป็นทางออก)

นิสฺสรณ

นิหิตฺทณฺช *ติ* [นิหิต + ทณฺช]

ผู้มีท่อนไม้อันวางลงแล้ว

นิหิตฺทณฺช

นิหิตฺตสฺถ *ติ* [นิหิต + สตฺถ]

ผู้มีศาสตราอันวางลงแล้ว

นิหิตฺตสฺถ

นุ *พฺย* ไม่มีการประกอบคำ

หรือ

นุ

เนตฺตตปฺปน *นปฺ* [เนตฺต + ตปฺปน]

การเคียน้ำมันหยอดตา

เนตฺตตปฺปน

เนมิตฺติก *ติ* [เนมิตฺต + ฌิก]

นักสร้างภาพ

เนมิตฺติกา

เนล *ติ* [น + เอล]

วาจที่ไม่มีโทษ

เนลา

เนวสณฺญา นาสณฺญา *ตฺนุ ปค* *ติ* [เนวสณฺญา

นาสณฺญาตฺน + ฌ + คมฺ + กกวิ]

การบัญญัติว่า โลกมีที่สุดก็ไม่ใช่และไม่มีที่สุดก็ไม่ใช่

เนวสณฺญานาสณฺญาตฺนุ ปค

เนวสณฺญินาสณฺญิ *ติ* [เนวสณฺญิ + นาสณฺญิ]

ธรรมชาติ ที่มีสัจญาก็ไม่ใช่ ไม่มีสัจญาก็ไม่ใช่

เนวสณฺญินาสณฺญิ

นหาปน *นปฺ* [นหา + ฌาเป + ฌ]

การรดน้ำมนต์[การให้อาบน้ำมนต์]

นหาปน

ป

ป พยย [ป-สณญ อุปสารปฺท ๒๖-ติ□ตฺวํ ต
ปฺทผฺรจสณญ สุขยณฺญะ สึะสน□ เนริะ มรฺหิ
นามปฺท อาขยาตปฺทติ□□ อจ]
ไม่มีคำแปล
ป

ปกกขณาน นปฺ [ปกก + ฌาน]
ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายอายุ[ซึ่งเป็นปัญญาที่แก่
กล้าภายใน]
ปกกขณาน

ปจจจรี นปฺ [ปจก + จีรี]
การพนันเป่าใบไม้
ปจจจรี

ปจจณชน นปฺ [ปติ + ฌณชน]
การปรุงยาป้ายตาที่มีสรรพคุณทำให้ตาเย็น
ปจจณชน

ปจจตต นปฺ [ปติ + อดต] ปจจตต (ติ) [ปจจตต
+ ณ]
ตนเอง
ปจจตต

ปจจยิก ติ [ปจจย + ฌิก]
ผู้มีคำพูดอันน่าเชื่อถือ
ปจจยิก

ปจจญฐิต ติ [ปติ + ญ + ฐา + ต]
ผู้ลุกขึ้นแล้ว
ปจจญฐิตาน

ปจจฐสมย ปฺ [ปจจฐ + สมย]
ในเวลาเช้า
ปจจฐสมย

ปจฉา พยย [สมนตางสณญติ□ก□□สิ□ สต
ตมยณฺตนิปาตผฺรจสณญ]
ภายหลัง
ปจฉา

ปชานน อิตฺ นปฺ [ป + ฌา + นา + ญ]
=ปชานนโต จ แม้จะรู้อยู่
ปชานน

ปชานนต ปฺ อิตฺ [ป + ฌา + นา + อนต]
แม้จะรู้อยู่
ปชานนโต, ปชานนโต

ปชานาติ ขยว [ป + ฌา + นา + ติ]
ย่อมรู้
ปชานาติ

ปชานามิ ขยว [ป + ฌา + นา + มิ]
ย่อมรู้
ปชานามิ

ปณจ ติ [ปจิ + อ]
๕
ปณจ, ปณจหิ

ปณจม ติ [ปณจ + ม]
ที่ ๕
ปณจม

ปณจมตต ติ [ปณจ + มตต]
ประมาณ ๕
ปณจมตต

ปณญตต ติ [ป + ฌา + ฌาเป + ต]
ที่เขาปลูตไว้แล้ว(หรือจัดเตรียมไว้แล้ว)
ปณญตต

ปณญเปนติ ขยว [ป + ฌา + ฌาเป + อนติ]
ย่อมบัญญัติ
ปณญเปนติ

ปณญาคต นปฺ [ปณญา + คต]
มีปัญญา
ปณญาคเตน

ปณญาส อิตฺ ไม่มีการประกอบคำ
๕๐
ปณญาส

ปณห ติ [ปณห + มคค] ปณห (ติ) [ปฺจณ + อ]
ปัญหา
ปณห

ปฏิกิภา *อิต* [ปฏฺ + อิก + อา]

เครื่องลาดขนแกะอันหุหุราด้วยลายดอกไม้

ปฏิกิ

ปฏิกิ *อิต* [ปฏฺ + ฌว]

เครื่องลาดขนแกะอันมีสีขาว

ปฏิกิ

ปฏิกิ *นป* [ปฏฺ + หน + ร]

ปฏิกิ[ความกระตบกระทั้ง]

ปฏิกิ

ปฏิกิสนญา *อิต* [ปฏิกิ + สมฺปนา + สญา]

ปฏิกิสนญา

ปฏิกิสนญา

ปฏิกิสนญา *ติ* [ปฏฺ + ญา + นา + ตพพ]

พียงยืน

ปฏิกิสนญา

ปฏิกิ *นป* [ปฏฺ + โมกข + เณ + อ]

การพอกยา

ปฏิกิ

ปฏิกิ *ติ* [ปฏฺ + วิ + รณ + ต]

ผู้ดเว้น

ปฏิกิ

ปฏิกิ *นป* [ปฏฺ + ส + วิท + ฌ +

สนญา]

จักเสวย

ปฏิกิ

ปฏิกิ *นป* [ปฏฺ + ส + วิท + ฌ + ต]

ปฏิกิ (ภากริ) [ปฏฺ + ส + วิท + ฌ

+ ต]

ยอมเสวย

ปฏิกิ

ปฏิกิ *นป* [ปฏฺ + ส + วิท + ฌ + อนติ]

ยอมเสวย

ปฏิกิ

ปฏิกิ *นป* [ปฏฺ + อม]

ที่หนึ่ง

ปฏิกิ

ปฏิกิ *นป* [ปฏฺ + ภาณวาร]

ภาณวารที่ ๑

ปฏิกิ

ปณิกิ *นป* [ปณฺ + กมม]

การทำพิธีแก้บนหรือการทำพิธีบวงสรวงเทพยดา

ปณิกิ

ปณิกิ *นป* [ป + ฌ + ต]

ประณิต

ปณิต, ปณิตา

ปณิกิ *ติ* [ปณฺ + ต] [ปณฺ + ต] [ปณฺ + ต]

ปณิต

ปณิต

ปณิตา

ปณิกิ *นป* [ปณฺ + เวทนี]

ธรรมชาตที่ผู้เป็นบัณฑิตกล่าวคือพระพุทธเจ้าเท่า

นั้นจะพึงรู้ได้

ปณิกิ

ปณิกิ *นป* [ปณฺ + ต] [ปณฺ + ต] [ปณฺ + ต]

+ อาป + ต] [ปณฺ + ต] [ปณฺ + ต]

ถึงแล้ว

ปณิกิ

ปณิกิ *นป* [ปณฺ + อาพห]

การพ่นดวงทราย

ปณิกิ

ปณิกิ *นป* [ปณฺ + คมน]

การโคจรในเส้นทาง

ปณิกิ

ปณิกิ *นป* [ปณฺ + จิต]

ผู้มีจิตประทุษร้าย

ปณิกิ

ปณิกิ *นป* [ป + พุส + ย + อนติ]

ไม่มีคำแปล

ปณิกิ

ปณิกิ *นป* [ป + พุส + ฌ + มหา]

ประทุษร้ายแล้ว

ปณิกิ

ปณิกิ *นป* [ป + พุส + ฌ + อนติ]

ยอมประทุษร้าย

ปณิกิ

ปณิกิ *นป* [ป + พุส + ฌ + อนติ]

ความเพียรอย่างไม่ลดละ

ปณิกิ

ปน พยย [อุปสรรปบุต นิปาตบุต สพพนาม
บุต-จสณญติ□]
ก็
ปน

ปนพพติ ขยว [ป + วช + อ + ต]
=อุปคจติ ย่อมเข้าถึง
ปนพพติ

ปนพพิต ปุ [ป + วช + ต]
ผู้เข้าถึง
ปนพพิต

ปนุสสติ ขยว [ป + มุส + ย + ต]
ไม่มีค่าแปล
ปนุสสติ

ปร ติ ไม่มีการประกอบคำ
อื่น
ปร, ปร, ปรส, ปร

ปรมทิกุสธมมณิพพาน นปุ [ปรม + ทิกุสธมม +
นิพพาน]
การดับทุกข์ในชาติปัจจุบันว่าเป็นนิพพานอันล้ำ
เลิศ
ปรมทิกุสธมมณิพพาน

ปรมมรณ ติ ไม่มีการประกอบคำ
ไม่มีค่าแปล
ปรมมรณ

ปราชโย ปุ [ปรา + ชิ + ณ (อ)]
ความพ่ายแพ้
ปราชโย

ปรามสติ ขยว [ปร + อา (ปรา) + มส + อ + ต]
ย่อมหลงยึดติด โดยผิดเพี้ยน
ปรามสติ

ปริจาเรติ ขยว [ปริ + จร + เณ + ต]
=อินทริยานิ อุปเนติ ย่อมหลอเลี้ยอินทริยให้สุข
สบาย
ปริจาเรติ

ปริณต ติ [ปริ + นม + ต]
ผู้น้อมมา
ปริณโต

ปริตสสน อิต นปุ [ปริ + ตส + ย + ยุ]
ความปรารถนาเผื่อ
ปริตสสนา

ปริตสสิต อิต นปุ [ปริ + ตส + ย + ต]
เป็นธรรมชาติที่เป็นไปด้วยอำนาจของตัณหาและ
ทิกุสธิ จึงยังหวั่นไหวไม่มั่นคง
ปริตสสิต

ปริตสสิตวิปณทิตวาร ปุ [ปริตสสิต + วิปณ
ทิต + วาร]
ธรรมชาติที่เป็นไปด้วยอำนาจของตัณหาและทิกุสธิ
จึงยังหวั่นไหวไม่มั่นคงนั้นเทียว
ปริตสสิตวิปณทิตวาร

ปริตต ติ [ปริ + อตต]
อันเล็ก
ปริตต

ปริตตสณญี ติ [ปริตตสณญา + อี]
ธรรมชาติที่มีสัญญาเล็กน้อย
ปริตตสณญี

ปริพพาชก ปุ [ปริ + วช (วชช) + ณุ]
ปริพพาชก
ปริพพาชกส, ปริพพาชโก

ปริมททน นปุ [ปริ + มชช + ยุ]
การนวด
ปริมททน

ปริยนตวนตุ ติ [ปริยนตวตี]
มีขอบเขต
ปริยนตวตี

ปริยาปน ติ [ปริ + อา + ปท + ต]
ผู้รวมอยู่
ปริยาปนนา

ปริโยทาท ติ [ปริ + อา + ทา + ต]
ผูกมัดแล้ว
ปริโยทาท

ปริวฏม ติ [ปริ + วฏม + อุม]
สัณฐานกลม
ปริวฏโม

ปริสุทธ ติ [ปริ + สุธ + ต]
บริสุทธิ์แล้ว
ปริสุทธ

ปริหารปถ ปุ [ปริหาร + ปถ]
การพ่นรด
ปริหารปถ

ปลดงก ปุ/ [ปรี + อติ + ณ]

เตียงอันมีการแกะสลักรูปสัตว์ร้ายไว้ที่ขา

ปลดงก

ปเวเทติ ขยว [ป + วิท + ณ + ตี]

ย่อมประกาศให้ผู้อื่นรู้

ปเวเทติ

ปสสามิ ขยว [ทิส + อ + มิ]

ย่อมเห็น

ปสสามิ

ปหาน นป/ [ป + หา + ยุ ป + หาน]

ละ

ปหานา

ปหาย พยย [ป + หา + ตวา]

ละแล้ว

ปหาย

ปโหสิ ขยว [ป + หุ + อ + สิ]

ย่อมสามารถ[กล่าวพอ]

ปโหสิ

ปาณ ปุ/ [ปน + ณ]

สัตว์น้ำ

ปาณา

ปาณาติปาต ปุ/ [ปาณ + อติปาต]

การทำลายชีวิตของผู้อื่น

ปาณาติปาต, ปาณาติปาตา

ปาณิสสร ปุ/ [ปาณ + สร]

การตีฉิ่ง

ปาณิสสร

ปาตุกวติ ขยว [ปาตุ + ภู + อ + ตี]

ย่อมปรากฏ

ปาตุกวติ

ปานกถา อิต [ปา + กถา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับน้ำปานะ

ปานกถ

ปานสนนินิ ปุ/ อิต [ปาน + สนนินิ]

การเก็บสะสมน้ำปานะ

ปานสนนินิ

ปิฎกฐิโต พยย ไม่มีการประกอบคำ

โดยตามหลังมาติดๆ

ปิฎกฐิโต

ปิตุ ปุ/ ไม่มีการประกอบคำ

บิดา

ปิตา

ปิสุณ ตี [ปิยสุณญ + กรณ ปิสุณ + กรณ. ปิส + อุณ]

ที่ส่อเสียด[วาทะที่ก่อให้เกิดความแตกแยก]

ปิสุณ, ปิสุณาย

ปีติ อิต [ปี + ตี ปีนยติ กายจิตต์ ตปเปติ วทฺเต

ตติ วา ปีติ. วิกาวินิ. ๙๒]

ปีติ

ปีติยา

ปีติคต ตี [ปีติ + คต]

ความอึดเอิบใจ

ปีติคต

ปีติกกข ตี [ปีติ + ริกข]

ผู้มีปีติเป็นภิกขาหาร

ปีติกกขา, ปีติกกโข

ปีติสุข นป/ [ปีติสมปยุตต + สุข]

อันเปี่ยมไปด้วยปีติและสุข

ปีติสุข

ปุจฉล ขยว [ปุจฉ + อ + ล]

ย่อมถาม

ปุจฉล

ปุณญกขย ปุ/ [ปุณญ + ขย]

การสิ้นบุญเป็นเหตุ

ปุณญกขยา

ปุณฺฐ ตี [ปุณ + ฐ]

เมื่อถูกถาม

ปุณฺฐา, ปุณฺฐ

ปุณฺชชน ปุ/ [ปุณ + ชน]

ปุณฺชชน

ปุณฺชชน

ปุพพ ปุ/ ไม่มีการประกอบคำ

ส่วนแห่งชั้น ๕ ที่เป็นอดีต

ปุพเพ

ปุพพนต ปุ/ นป/ [ปุพพ + อนต]

ส่วนแห่งชั้น ๕ ที่เป็นอดีต

ปุพพนต

บุพพตกปิก *ติ* [บุพพตกป + อิก]

ผู้มีความเห็นผิดคิดเรื่องเกี่ยวกับส่วนแห่งชั้น ๕
ที่เป็นอดีตไปตามอำนาจแห่งตณหาและทัญญูของ
ตนด้วย

บุพพตกปกา, บุพพตกปิกา

บุพพตานัญญู *อิต* [บุพพต + อนุทัญญู]

ผู้มีความเห็นผิดคิดเรื่องเกี่ยวกับส่วนแห่งชั้น ๕
ที่เป็นอดีตอยู่เนื่องนิตย์

บุพพตานัญญูโน

บุพพตาปรนต *ติ* [บุพพต + อปรนต]

ส่วนแห่งชั้น ๕ ที่เป็นอดีตและส่วนแห่งชั้น ๕
ที่เป็นอนาคต

บุพพตาปรนต

บุพพตาปรนตกปิก *ติ* [บุพพตาปรนตกป + อิก]

ผู้มีความเห็นผิดคิดเรื่องเกี่ยวกับส่วนแห่งชั้น ๕
ที่เป็นอดีตและส่วนแห่งชั้น ๕ ที่เป็นอนาคตด้วย

บุพพตาปรนตกปกา, บุพพตาปรนตกปิกา

บุพพตาปรนตานัญญู *อิต* [บุพพตาปรนต + อนุทัญญู]

ผู้มีความเห็นผิดคิดเรื่องเกี่ยวกับส่วนแห่งชั้น ๕
ที่เป็นอดีตและส่วนแห่งชั้น ๕ ที่เป็นอนาคตอยู่
เนื่องนิตย์

บุพพตาปรนตานัญญูโน

บุพพเปตกา *อิต* [บุพพเปต + กกา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับญาติที่เสียชีวิตไปแล้ว
บุพพเปตกา

บุพเพนิวาส *ติ* [บุพเพ + นิวาส]

อดีตชาติ

บุพเพนิวาส

บุริสกกา *บุ* [บุริส + กกา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับบุรุษ

บุริสกถ

บุริสลกขณ *นบุ* [บุริส + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนัยลักษณะของบุรุษ

บุริสลกขณ

บุเร *พยุ* ไม่มีการประกอบคำ

ไว้ก่อน

บุเร

เปกข *อิต* *นบุ* [ป + อิกข + อ]

วงเต็นรำ

เปกข

เปมณีย *ติ* [เปม + อีย]

ก่อให้เกิดความรัก

เปมณียา

โปรี *อิต* [ปุร + ณ + อี]

วาจาของชาวเมือง(หรือเป็นคำพูดของผู้ดี)

โปรี

ผ

ผรุส *ติ* [ผรุ + อุส + อ]
หยาบคาย

ผรุส, ผรุสย

ผล *นปฺ* [ผล + อ]
ผล

ผล

ผลพิช *นปฺ* [ผล + พิช]
ไม่มีคำแปล

ผลพิช

ผส *ติ* [ผส + ณ] ผส (ปฺ) [ผส + ณ]

ผส

ผส

ผสปจย *ปฺ* [ผส + ปจย]

ผสเป็นปจย

ผสปจย

ผสปจยวาร *ปฺ* [ผส + ปจย + วาร]

ผสปจยวาร [วารว่าด้วยผสเป็นปจย
ปจยให้เกิดมัจฉาภิภู]

ผสปจยวาร

ผสายน *ติ* [ผสายน + ณ] ผสายน (น)

[ผส + อายตน]

ผสายน

ผสายน, ผสายน

ผส *ชย* [ผส + ย + เต] ผส (กริ) [ผส +
อ + ติ]

ผส

ผส

ผส *ชย* [ผส + อ + มี]

ผส

ผส

ผส *พย* [ผส + ตว] ผส (ปฺ) [ผส + สก]

ผส (ปฺ) [ผส + ณ]

ผสแล้ว

ผส

พ

พลคค นป/ [พล + คค]

การตรวจนับพลสวนสนาม

พลคค

พหิตธา พยย [สวดมนต์นิปาต]

อันอื่น

พหิตธา

พหุชนกนต ตี [พหุชน + กนต]

เป็นวาจาอันเป็นที่ชอบใจของชนจำนวนมาก

พหุชนกนต

พหุชนมนาป ตี [พหุชน + มนาป]

เป็นวาจาอันเป็นที่ชื่นใจของคนจำนวนมาก

พหุชนมนาป

พาหิร ตี [พาหิ + อิธ ธา ฎี]

ผู้อยู่นอกพระนครหรืออาณาประเทศ

พาหิร

พีชคามภูตคามสมารมภ ปุ/ [พีชคามภูตคาม +

สมารมภ]

การทำลายพีชคาม[พันธุ์พืชมีเมล็ด เป็นต้น] และ

ภูตคาม[ต้นพืชที่งอกออกเป็นลำต้นแล้ว]

พีชคามภูตคามสมารมภ, พีชคามภูตคามสมารมภ

พีชพิช นป/ [พีช + พิช]

พันธุ์ไม้จำพวกเมล็ด

พีชพิช

พุท ปุ/ นป/ [พุ + ต] พุท (ปุ) [พุท + ปจ]

แจกพุท + อนุพุท พุท (ปุ) [พุท + ฌ]

พระพุทเจ้า

พุทสุส

พยากเรย ขยา [วิ + อา + กร + เอยย]

พึงตอบ

พยากเรย

พยากโรติ ขยา [วิ + อา + กร + โอ + ตี]

ย่อมพยากรณ์ ย่อมกระทำให้แจ่มแจ้ง

พยากโรติ

พรม ปุ/ [พรุ + ม พห + ม. พรุ + ม.

นิติ.ธ. ๑๙๘. ร. ๔๐๖. ธา.ฎี. ๑๕]

พระญาณอันประเสริฐ[พระสัพพัญญุตญาณ]

พรม, พรมนา

พรมจาริ ปุ/ [พรม + จร + ฌี]

ผู้มีปกติประพฤติธรรมอันประเสริฐ

พรมจาริ

พรมชาล ตี [พรม + ชาล]

ข้ายกล่าวคือพระสัพพัญญุตญาณอันประเสริฐ

พรมชาล

พรมทตต ตี [พรม + ทิน]

ผู้มีนามว่าพรมทต

พรมทตเตน, พรมทตโต

พรมวิมาน ปุ/ นป/ [พรม + วิมาน]

วิมานของพรม

พรมวิมาน

พราหมณ ปุ/ [พรา + ฌ]

พราหมณ

พราหมณา, พราหมณาน, พราหมโณ

ภ

ภคว *บุ* [ภา + วน + ภิ]

พระผู้มีพระภาค

ภควา

ภควันตติ *ติ* [ภควันต + เนตติ + ก]

ไม่มีคำแปล

ภควันตติโก

ภควันต *บุ* [ภค + วนต]

พระผู้มีพระภาค

ภควโต, ภควันต

ภควา *บุ* [บุหฺนํ + ภา + วนต]

+ คมน]

พระผู้มีพระภาคเจ้า

ภควตา

ภณณมาน *ติ* [ภณ + ย + มาน]

ทรงแสดงอยู่

ภณณมาน

ภติกม *น* *บุ* [ภติ + กม]

ไม่มีคำแปล

ภติกม

ภน *ติ* [ภ + ต]

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ

ภนเต

ภย *น* *บุ* [ภ + ญ]

ภัยพิบัติ

ภย

ภยกา *อิต* [ภย + ก]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับภัยอันตราย

ภยกา

ภ *บุ* [ภ + ญ] *ภ* *บุ* [ภ + ภิ]

[ภ + ญ]

ผู้เป็นเจ้าของ

ภว, ภโว

ภวน *ติ* *ขยา* [ภ + ญ + วน]

ย่อมเป็น

ภวนติ

ภพจ *บุ* [ภ + วจ]

มีภพเป็นอุปนิสัยปัจจัย

ภพจ

ภวิส *ติ* *ขยา* [ภ + ฐ] *ภวิส* *ติ* *ติ* [ภ + ฐ]

สนฺต (= ภวิสสนฺต) + สมิ]

จักเกิดขึ้น

ภวิส

ภส *ติ* *ขยา* [ภส + ญ + ติ] *ภส* *ติ* *กริ* [ภส

+ ญ + ติ]

ก็ยิ่งกล่าว

ภส

ภส *น* *บุ* [ภส + ญ]

กล่าวแล้ว

ภส, ภสตา

ภส *ติ* *ขยา* [ภส + ญ]

พึงกล่าว

ภส

ภช *บุ* [ภช + ญ]

ภช (หรือโยคินกปฏิบัติ)

ภชเว, ภช, ภช, ภช

ภช *บุ* [ภช + ญ]

หมู่แห่งภช

ภช, ภช

ภช *น* *บุ* [ภช + ญ]

ภช ๑๐๐ รูป

ภช

ภท *ติ* [ภท + ญ]

ทำลายอยู่

ภท

ภน *บุ* [ภน + ญ]

ผู้แตกแยกกัน

ภน

ภช *ติ* *ขยา* [ภช + ญ]

บริโภคใช้สอยแล้ว

ภช

ภุต ปุ/ นปุ [ภ + ต]

คำพูดที่เป็นจริง

ภุต

ภุตโต พยย ไม่มีการประกอบคำ

โดยเป็นคำพูดที่เป็นจริง

ภุตโต

ภุตภพ ปุ/ [ภุต + ภพ]

สัตว์ที่เกิดแล้วและที่กำลังเกิด

ภุตภพ

ภุตวาที ตี [ภุต + วท + ณี]

ผู้มีปกติกล่าวเฉพาะความจริง

ภุตวาที

ภุตวิชา อิต [ภุต + วิชา]

ศาสตร์ว่าด้วยเวทมนต์ไล่ผี

ภุตวิชา

ภุมิจาล ปุ/ [ภุมิ + จาล]

การไหวแห่งแผ่นดิน

ภุมิจาล

ภุริกมม นปุ [ภุรี + กมม]

การเรียนมนต์ในท้องใต้ดินหรือเรือนที่สร้างด้วยดิน

เหนียว

ภุริกมม

ภุริวิชา อิต [ภุรี + วิชา]

ศาสตร์ว่าด้วยเวทมนต์ที่ต้องเรียนภายในพื้นที่บ้าน

เท่านั้น

ภุริวิชา

ภท ปุ/ [ภทิ + ณ]

การแตกดับ

ภทา, ภทาย

โภ พยย [อาลุปนก]

ผู้เจริญ

โภ

โภชน นปุ [โภชน + โภชน] โภชน (น) [โภช + ยุ]

โภชนะ

โภชนานิ

โภต ปุ/ ไม่มีการประกอบคำ

ผู้เป็นเจ้าของ

โภตา

โภนโต ปุ/ [ภาวนต + โย]

ผู้เจริญ

โภนโต

ม

มขณิมลิล นปฺ [มขณิม + ลิล]

มขณิมลิล [พระพุทธดำรัสเรื่องศีลที่มีเนื้อหาปานกลาง]

มขณิมลิล, มขณิมลิล

มณญะ ขยว [มน + ย + ม] มณญะ (กริ) [มน + ย + เอยย] มณญะ (พย) มณญะ (กริ) [มน + ย + มิ]

เห็นจะ

มณญะ

มณิ ปฺ อิตฺ [มณ + อิ]

การปักปันเพชร

มณิ

มณิลกขณ นปฺ [มณิ + ลกขณ]

ศาสตร์ ว่า ด้วย การ ทำนาย ลักษณะ ของ แก้วมณิ[เพชร]

มณิลกขณ

มณฑนวิภูสณฐานานุโยค ปฺ [มณฑน + วิภูสณ

+ ฐาน + อนุโยค]

การชวนช่วยในการประดับและตกแต่งร่างกายอันเป็นเหตุนำมาซึ่งความประมาท

มณฑนวิภูสณฐานานุโยค, มณฑนวิภูสณฐานานุโยคา

มณฑลมาฬ ปฺ [มณฑล + มาฬ]

ศาลาอันเป็นที่นั่งประชุม

มณฑลมาฬ, มณฑลมาฬ

มน ปฺ [มน + อ]

มนะ

มน

มนสิกา อิตฺ [มน + เอลิกา]

การพนันทายใจ

มนสิกา

มนปณิธิ ติ [มน + ปณิธิ]

ความปรารถนา

มนปณิธิ

มนปโทสิกา ติ [มนปโทสิ + ก]

เทวดาจำพวกมนปโทสิกะ

มนปโทสิกา

มนมย ติ [มน + มย]

อันสำเร็จแต่ฉันทจิต [อันถือปฏิสนธิด้วยฉันทจิต]

มนมยา, มโนมโย

มนท ติ [มน + ทก] มณฑ (กริวิ) [มนทตณญก

ริยาวิเสสนอนก] มณฑ (ปฺ) [มท + อ]

คนมีปัญญาน้อย

มนท

มนทรตต ติ [มนท + รัตต]

ความเป็นผู้มีปัญญาน้อย

มนทรตต

มรณ นปฺ [มร + ญ]

ความตาย

มรณา

มหติ ขยว [มท + อ + ติ]

หมูใหญ่

มหติ

มหนต ปฺ [มท + อนต]

หมูใหญ่

มหนตา

มทิสยทุธ นปฺ [มทิส + ทุธ]

การแข่งขันชนะกระป๋อง

มทิสยทุธ

มทิสลขณ นปฺ [มทิส + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของกระป๋อง

มทิสลขณ

มหาพรม ปฺ [มหนต + พรม]

ท้าวมหาพรม

มหาพรม

มหามตตกา อิตฺ [มหามตต + กธา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับมหาอำมาตย์

มหามตตกา

มหาสิล นป/ [มหต + สิล]

มหาสิล [พระพุทธดำรัสเรื่องศีลที่มีเนื้อหายาว]
มหาสิล, มหาสิล

มเทศกขตร ตี [มเทศก + ตร]

เป็นผู้มีฤทธิ์เดชมากกว่าพรหมผู้เกิดภายหลัง
มเทศกขตร

มานว ปุ/ [มนุ + ณ]

เด็กหนุ่ม
มานเวน, มานโว

มาตาเปตติกสมภว ตี [มาตาเปตติก + สมภว]

อันเกิดจากเลือดเนื้อเชื้อไขของมารดาบิดา
มาตาเปตติกสมภโว

มาลากถา อิต [มาลา + ถา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับดอกไม้
มาลากถ์

มาลาวิเลปน นป/ [มาลา + วิ + ลิป + ยุ]

การตัดดอกไม้ การอบน้ำหอม และการใช้เครื่อง
ประทีนผิว
มาลาวิเลปน

มิจจก นป/ [มิจ + จก]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายเสียงสัตว์ร้อง[สัตว์ทุก
ชนิดที่เหลือจากที่ระบุแล้วข้างต้นโดยเฉพาะสัตว์
๔ เท้า]
มิจจก

มิลลขณ นป/ [มิล + ลขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของมฤค[สัตว์ ๔
เท้าที่เหลือ]
มิลลขณ

มิจจาชีว ปุ/ [มิจจา + อา + ชีว + ณ มิจจา]

อาชีวนติ เอนนาติ มิจจาชีโว สี่ฎีใหม่ ๒๔๘.]
อันเป็นการเลี้ยงชีพในทางที่ผิด
มิจจาชีวา, มิจจาชีเวน

มิจจาปฏิปน ตี [มิจจา + ปฏิปน]

เป็นผู้ปฏิบัติผิด
มิจจาปฏิปนโน

มุขจณณก ปุ/ นป/ [มุขจณณ + ก]

การผิดหน้า
มุขจณณก

มุขโหม นป/ [มุข + โหม]

ศาสตร์ว่าด้วยวิธีการพ่นเครื่องเช่น มีเมล็ดผักกาด
เป็นต้น
มุขโหม

มุขาลปน นป/ [มุข + อาเลปน]

การทาหน้า
มุขาลปน

มุขลิยทุ ปุ/ [มุขลิ + ทุ]

การแข่งขันชกมวย
มุขลิยทุ

มุททา อิต [มุท + ท + อา]

วิชาคำนวณนับด้วยการหักข้อนิ้วมือ
มุททา

มุสา พยย ไม่มีการประกอบคำ

เป็นคำเท็จ
มุสา

มุสาวาท ปุ/ [มุสา + วาท]

การกล่าวคำเท็จ
มุสาวาท, มุสาวาทา

มุสาวาทปริเชคฺฉา อิต [มุสาวาท + ปริเชคฺฉา]

รังเกียจคำเท็จ
มุสาวาทปริเชคฺฉา

มูลพิช นป/ [มูล + พิช]

พันธุ์ไม้จำพวกกราก
มูลพิช

มูลเภสช นป/ [มูล + เภสช]

ยาหลักในการรักษาโรคที่เกิดขึ้นแรกเริ่ม [ที่มีไข้
โรคแทรกซ้อน] ที่เกิดขึ้นบริเวณกาย
มูลเภสชาน

มุสิกจินน ตี [มุสิก + จินน]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายหนูกัดผ้า
มุสิกจินน

มุสิกวิชา อิต [มุสิก + วิชา]

ศาสตร์ว่าด้วยการรักษาพิษหนูกัด
มุสิกวิชา

เมณฑยทุ นป/ [เมณฑ + ทุ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของแกะ
เมณฑยทุ

เมณฑลक्षण นปฺ [เมณฑ + ลक्षण]
 ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของแะ
 เมณฑลक्षण

เมณฺ ปฺ นปฺ [มิณ + ณ]
 เมณฺ
 เมณฺ

โมกฺชจิก อิตฺ [โมกฺช + จิ + ญ + อา]
 การพ้นหคคะเมน
 โมกฺชจิก

โมมฺ ปฺ [โมม + มฺ]
 คนหลงมก
 โมม

โมมฺต นปฺ [โมม + ต]
 ความเป็นผู้หลงมก
 โมมต

ย

ย *อิต* ไม่มีการประกอบคำ
ใด

ย, ยา, เย, เยน, เยหิ, โย

ยโต *พย* [ย + ต] ยโต (พย) [ย + โต]

ยโต (ป) [ย + ต]

ในการใด

ยโต

ยตถ *พย* [ย + ต] อสทิสทวะโกปฐ

ใด

ยตถ

ยถา *พย* [ย + ถา]

ด้วยเหตุใด

ยถา

ยถาภุจ *ติ* [ย + ญ]

ตามความเป็นจริง

ยถาภุจ

ยถาภูต *ติ* [ย + ภู]

ตามความเป็นจริง

ยถาภูต

ยถาพช *นป* [ย + พช]

การพนันแข่งขันล้อเลียนคนพิการ

ยถาพช

ยถาสมาทิต *ติ* [ย + ส + (มี) ทิต]

ตั้งมั่นดีแล้ว

ยถาสมาทิต

ยานกลา *อิต* [ยาน + กลา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับยานพาหนะ

ยานกลา

ยานสนธิ *ป* [ยาน + สนธิ]

การเก็บสะสมยานพาหนะ

ยานสนธิ

ยาว *พย* [ร]

สิ้นกาลเพียงไร

ยาว

ยาวณจ *พย* ไม่มีการประกอบคำ

อย่างไม่จำกัด

ยาวณจ

ยฺยทถกลา *อิต* [ยฺย + กลา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับการรบ

ยฺยทถกลา

เยภยเยน *พย* [เยภยเยนิจจาทยโย วิภคยนตปติ

รูปภา]

โดยส่วนมาก

เยภยเยน

ร

รณญ์ ปุ/ [ราช + ญ์]

พระราช

รณญ์

รัตติ อิตฺ [รม + ตี]

ราตรี

รัตติยา

รตฺตฺปรต ตี [รตต + ปรต]

เป็นผู้ดเว้นจากการฉันอาหารในเวลากลางคืน

รตฺตฺปรโต

รณ ปุ/ [รณ + ก]

การพนันของเล่นที่เป็นรณเล็กๆ

รณ

รถตกร ปุ/ นปุ/ [รถ + ตกร]

เครื่องลาดสำหรับปูบนรถ

รถตกร

ราค ปุ/ [รค + ณ]

ราคา[ความกำหนด]

ราโค

ราชกถา อิตฺ [ราช + กถา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับพระราช

ราชกถ์

ราชคห นปุ/ [ราช + คห]

กรุงราชคฤห์

ราชคห

ราชมหามตต ปุ/ [ราช + มหามตต]

ราชมหาอำมาตย์

ราชมหามตตาน

ราชาคารก ตี [ราชาคาร + ก]

ที่ศาลาอันเป็นที่เกษมสำราญของพระราช

ราชาคารเก

รูปสณญา อิตฺ [รูป + สณญา] รูปสณญา (ล)

[รูปสณญา + รูปสณญา] รูปสณญา (ล) [รูป

+ สณญา]

รูปสณญา

รูปสณญาน

รูปี ตี [รูป + อี]

เป็นธรรมชาติที่มีความเสื่อมสลาย(หรือเป็นธรรมชาติที่มีรูป)

รูปี

โรค ปุ/ [รุช + ณ]

โรคระบาด

โรคโค

ล

ลกขณ นปฺ [ลกข + ญ] ลกขณ (น) [ลกขณ + อภินิเวส] ลกขณ (น) [ลกขณ + กถณ] ลกขณ (ติ) [ลกขณ + ณ] ลกขณ (ติ) [ลกขี + ณ] ลกขณ (น) [ลกขณ + ปฏิลาภ] ลกขณ ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะ

ลกขณ

ลกขี ติ [ลกข + ณี] เป็นผู้มีมลภาวะจากกายทุจริตเป็นต้น ลกขี

ลกป ติ [ลกป + ญ] เป็นคนพูดเอาดีใส่ตัว ลกปา

ลาม ปฺ [ลาม + ณ] ลาม (ติ) [ลาม + เหตุ] ลาม (ปฺ) [ลาม + ณาเป + ณ] ลาม ลาก, ลากน

โลก ปฺ [โลก + อ]

โลก

โลก, โลกสม, โลกสส, โลก, โลโก

โลกุขายิกา อิตฺ [โลก + อุกขายิกา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับโลก

โลกุขายิก

โลกธาตุ อิตฺ [โลก + ธาตุ]

โลกธาตุ

โลกธาตุ

โลกายต นปฺ [โลก + อายต- (=น + ยต + อ)]

วิชา โลกายตะ

โลกายต

โลหิตโหม นปฺ [โลหิต + โหม]

ศาสตร์ว่าด้วยวิธีการบูชาไฟด้วยเลือดจากไหล่และเข่าด้านขวา เป็นต้น

โลหิตโหม

ว

ว ปุ [วา + อ]

ไม่มีคำแปล

ว, วา, ไว

วีส ปุ [วีส + ณ]

การเล่นโดยการโหนล้าไม้ไผ่

วีส

วงกก ปุ นปุ [วงก + ก]

การพนันด้วยคันไถ

วงก

วงนีย ตี [วง + อนีย]

คำที่ควรพูด

วงนีย

วณณ ตี [วณณ + ก] วณณ (ติ) [วน + ณก]

เป็นธรรมชาติที่ไม่ให้ผล[เสมือนสิ่งที่เป็นหมัน]

วณณ

วณุกยทุธ นปุ [วณุก + ยทุธ]

การแข่งขันชนนาคคุม

วณุกยทุธ

วณุกลกขณ นปุ [วณุก + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของนาคคุม

วณุกลกขณ

วณุกฉินน ตี [วณุก + ฉินน]

ถูกตัดขั้วแล้ว

วณุกฉินน

วณุกปนิพจน ตี [วณุก + อุปนิพจน]

ไม่มีคำแปล

วณุกปนิพจน

วณณ ตี [วณณ + ภาสน] วณณ (ติ) [วณณ +

ณ] วณณ (ปุณ) [วณณ + ณ]

คำสรรเสริญ

วณณ

วณณวนตตร ตี [วณณวนต + ตร]

เป็นผู้มีผิวพรรณเลิศกว่า

วณณวนตโร

วต นปุ [วต + อ]

อย่างแน่นอน

วต

วตล นปุ ไม่มีการประกอบคำ

ผ้า

วตล

วตลลกขณ นปุ [วตล + ลกขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของผ้า

วตลลกขณ

วตลสนนินิ ปุ [วตล + สนนินิ]

การเก็บสะสมผ้ามีจีวร เป็นต้น

วตลสนนินิ

วตล นปุ [วตล + ก (กน)] วตล (น) [วส + ล]

เหตุ

วตล

วตลกกม นปุ [วตล + กกม]

การปลูกเรือนในพื้นที่ใหม่

วตลกกม

วตลปrikม นปุ [วตล + ปrikม]

การบวงสรวงพื้นที่

วตลปrikม

วตลวิชา อิตี [วตล + วิชา]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะพื้นที่สำหรับสร้าง

บ้าน เป็นต้น

วตลวิชา

วทมาน ตี [วท + มาน]

เมื่อประสงคจะกล่าว

วทมานา, วทมาน

วทามิ ขยว [วท + อ + มิ]

ย่อมกล่าว

วทามิ

วเทย ขยว [วท + อ + เอย]

ก็คงได้แก่กล่าว

วเทย

วเทยย์ *ขยว* [วท + อ + เอยย]

ชื่อวักกล่าวได้

วเทยย์

วเทลิ *ขยว* [วท + อ + ลี.] **วเทลิ** (กริ) [วท + อี]

ยอมกล่าว

วเทลิ

วมน *นป* [วมน + ก.] **วมน** (น) [วม + ย]

การทำให้อาเจียน[การปรงยาสำรอก]

วมน

วสวตติ *ติ* [วสวต + อี]

เป็นผู้ยั้งชนทั้งปวงให้เป็นไปตามอำนาจของตน

วสวตติ

วสี *ขยว* [วส + อี] **วสี** (ถิ) [วส + อ + อี] **วสี**

(ติ) [วส + ลี]

เป็นผู้มีอำนาจเป็นผู้ชำระของในมานสมบัตติ]

วสี

วสสกมม *นป* [วสส + กมม]

การทำบ้นเพาะก็ให้เป็นชาย

วสสกมม

วจา *อิต* ไม่มีการประกอบคำ

วจา

วจำ, วจา, วจาย

วจาวิกเขป *ป* [วจา + วิกเขป]

ความขัดสายแห่งวจา

วจาวิกเขป

วาท *ป* [วท + ณ] **วาท** (ติ) [วาท + ณ]

คำพูด

วาท

วาทปโมกข *ป* [วาท + ปโมกข]

พ้นจากการถูกตำหนิ

วาทปโมกขาย

วาทิต *นป* [วท + ณ + ต]

การตีตีสติเปา[ประโคน]

วาทิต

วายสวิชา *อิต* [วายส + วิชา]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายเสี่ยงการ้อง

วายสวิชา

วาลพีชนี *อิต* [วาล + พีชนี]

วาลพีชนีธารณิ การใช้พัดทางจามรี

วาลพีชนี

วาลเวธิรูป *ติ* [วาลเวธิ + รูป]

ผู้เชี่ยวชาญแม่นยำในหลักการดูจนายขม้งธนูผู้
สามารถยิงธนูให้ถูกแม้กระทั่งขนหางของนางเนื้อ
ป่าได้

วาลเวธิรูปา

วิกติกา *อิต* [วิกติ + ก]

เครื่องลาดขนแกะอันวิจิตรด้วยรูปสัตว์ร้ายมีรูป
สิงห์และรูปเสือ เป็นต้น

วิกติก

วิกาลโภชน *นป* [วิกาล + โภชน + อชฺโหมทรณ]

การฉันอาหารในเวลาวิกาล

วิกาลโภชนา

วิกิณ *ติ* [วิ + กร + ย] **วิกิณ** (ถิน) [วิ +

กิริ + ย]

การดูฤกษ์จ่ายทรัพย์

วิกิณ

วิคตูปกิเลส *ติ* [วิคต + อุปกิเลส]

ปราศจากอุปกิเลสแล้ว

วิคตูปกิเลส

วิคคาหิกกถา *อิต* [วิคคาหิกา + กถา]

คำพูดที่ขัดแย้งกันทำให้ทะเลาะเบาะแว้งกัน

วิคคาหิกกถ, วิคคาหิกกถาย

วิฆาต *ติ* [วิฆาต + ณ] **วิฆาต** (ป) [วิ + หน + ณ]

เป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความลำบาก

วิฆาโต

วิจาริต *ติ* [วิ + จร + ณ + ต]

วิจารณ์

วิจารณ์

วิจฉิกวิชา *อิต* [วิจฉิก + วิชา]

ศาสตร์ว่าด้วยการรักษาพิษแมงป่อง

วิจฉิกวิชา

วิษติ *ขยว* [วิท + ย + เต] **วิษติ** (กริ) [วิท

+ ย + ติ]

ยอมมี

วิษติ

วิญญาณ *นป* [วิญญาณ + ราค] **วิญญาณ** (น)

[วิญา + ย]

วิญญาณ

วิญญาณ

วิญญานฉายตน น/ [วิญญานฉ + ฉายตน]
วิญญานฉายตนฉาน
วิญญานฉายตน

วิญญานฉายตนูป ตี [วิญญานฉายตน +
อุป + คม + กวิ.]
เข้าถึงวิญญานฉายตนภูมิ
วิญญานฉายตนูปโค

วิตกกิจาร ปุ [วิตกก + จิจาร]
วิตกและจิจาร
วิตกกิจาราน

วิตกกิต ตี [วิ + ตกก + ต]
ยังมีวิตก
วิตกกิต

วิทิต ตี [วิท + กต]
รู้แล้ว
วิทิตา

วิทิตวา พยย [วิท + ตวา]
รู้แล้ว
วิทิตวา

วินยวาทิ ตี [วินย + วท + ฌ]
ผู้มีปากดีกล่าวเฉพาะคำพูดที่เกี่ยวกับการสำรวม
และการละกิเลส
วินยวาทิ

วินสสติ ขยว [วิ + นส + ย + ต]
ยอมพินาศไป
วินสสติ

วินาส ปุ [วิ + นส + ฌ]
การพินาศไป
วินาส

วิปราวตต ตี [วิ + ปรา + วตุ + ฌ + อ
(ต)] วิปราวตต (ตี) [วิ + ปรา + วตุ + อ (ต)]
สวนทางหรือขัดแย้ง
วิปราวตต

วิปริณามฉนุถากา ปุ [วิปริณาม + ฉนุถากา]
ความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น
วิปริณามฉนุถากา

วิปริณามธม ตี [วิปริณาม + ธม]
ธรรมชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
วิปริณามธมา, วิปริณามธโม

วิปาก ตี [วิ + ปจ + ฌ] วิปาก (ตี) [วิปาก +
ฌ] วิปาก (ปุ) [วิ + ปจ + ฌ + ฌ]
วิปาก
วิปาก

วิปุกต ตี [วิ + ป + กร + ฌ + ต] วิปุกต
(ตี) [วิ + กร + ต]
ยังทำไม่เสร็จ[ยังพูดไม่จบ]
วิปุกตา

วิปณทิต ตี [วิ + ฌท + ต]
เป็นธรรมชาติที่เป็นไปด้วยอำนาจของตัณหาและ
ทิฐิ จึงยังหวั่นไหวไม่มั่นคงนั้นเทียว
วิปณทิต

วิภา ปุ [วิภา + ตณหา] วิภา (ปุ) [วิภา + ทส
สน] วิภา (ปุ) [วิ + ภู + อ]
การไม่มีการสืบทอดแห่งภพชาติ
วิภา

วิรัต ตี [วิ + ต]
ผู้ดเว้น
วิรัต

วิราค ปุ [วิ + รนช + ฌ] วิราค (ปุ) [วิราค +
ฌ] วิราค (ปุ) [วิราค + อนุปัสสนา]
ความเบื่อหน่าย
วิราค

วิรุทธคพภกรณ น/ [วิรุทธ + คพภ + กรณ]
การให้ยาผดุงครรภ์
วิรุทธคพภกรณ

วิเรน น/ [วิเรน + ฌ] วิเรน (น) [วิ + รจ + ฌ]
การทำให้ถ้อย[การปรุญถ้อย]
วิเรน

วิเลปนสนธิ ปุ [วิเลปน + สนธิ]
ไม่มีคำแปล
วิเลปนสนธิ

วิฆฏฐาติ ตี [วิฆฏฐ + ฌ + อาท]
วิฆฏฐาติ [ตอนว่าด้วยวิฆฏฐะ เป็นต้น อันเป็น
จุดหมายของผู้เจริญวิปัสสนา]
วิฆฏฐาติ

วิฆฏฐิต ขยว [วิ + วตุ + อ + ต]
ย่อมก่อตัวตั้งขึ้น
วิฆฏฐิต

วิภูฏมาน *ติ* [วิ + ภูฏ + อ + มาน]

ก่อตัวตั้งขึ้นอยู่

วิภูฏมาน

วิพท *นป/* [วิ + พท + ยุ]

ไม่มีค่าแปล

วิพท

วิพท *นป/* [วิ + พท + ยุ]

การดูถูกขี้ขลาด[พิธีสงฆ์เจ้าบ่าวไปบ้านเจ้าสาว]

วิพท

วิวิจ *พย* [วิ + วิจ + ตวา] **วิวิจ** (*ติ*) [วิ +

วิจ + ย + อ] **วิวิจ** (*กริ*) [วิ + วิจ + ย + ทิ]

สงัดแล้ว

วิวิจ

วิเวก *ติ* [วิเวก + ขน + กวิ]

อันเกิดแต่วิเวก[ความสงัดจากนิเวศ (หรืออันบังเกิดขึ้นในสภาวะธรรมที่สงัดจากนิเวศ)]

วิเวก

วิวิชชา *อิต* [วิส + วิชชา]

ศาสตร์ว่าด้วยการแก้พิษหรือการควบคุมพิษมิให้พิษกระจายหรือศาสตร์ว่าด้วยการถอนพิษ

วิวิชชา

วิลิขกถา *อิต* [วิลิข + กถา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับถนน ตรอก ซอย

วิลิขกถา

วิสุทสน *ติ* [วิส + ทสน]

การดูการละเล่นอันเป็นข้าศึกต่อคำสอน

วิสุทสน, วิสุทสนา

วิหริ *ชยา* [วิ + หริ + อ + ติ]

ย่อมประทับอยู่

วิหริ

วิหริ *ชยา* [วิ + หริ + อ + ต]

จงอยู่

วิหริ

วิหรณ *ชยา* [วิ + หริ + อ + อนติ]

ย่อมอยู่

วิหรณ

วิหรามิ *ชยา* [วิ + หริ + อ + มิ]

ย่อมอยู่

วิหรามิ

วิหริมา *ชยา* [วิ + หริ + มหา]

อยู่แล้ว

วิหริมา

วิมฺสาณจริต *ติ* [วิมฺสา + อนุจริต]

การตามพิจารณา

วิมฺสาณจริต

วิมฺสี *ติ* [วิมฺสา + อี + มาน + ส + ณี]

ผู้มีการศึกษาค้นคว้า[นักปรัชญา]

วิมฺสี

วิส *อิต* [ทส + ทส + ทส + โย วิ + อีส]

๒๐

วิส

วิจจติ *ชยา* [วจ + ย + เต]

อันถูกเรียก

วิจจติ

วิต *ติ* [วป + ต นีติ.ธต. ๔๐-๑๑๒๑.]

ตรัสแล้ว

วิต

วิปสม *ป/* [วิ + อุป + สม + ฌ + อ]

การดับ

วิปสม

เวตาฬ *ป/* [ว + อี + ต. โว วาย อีโต คโต ยส

มาติ เวโต. เวต + อล + อ. เวต อลติ ภูเส

ตติ เวตาโล. อถา เว วายุมหิ ตาโล ปติภูสา

ยสสาติ เวตาโล.]

การตีฆ้องหรือการปลุกผีให้ฟื้นคืนชีพด้วยเวทมนต์

คาถา

เวตาฬ

เวทนา *อิต* [วิท + ยุ. นีติ.ธต. ๓๑๒. เวทยตี

ติ เวทนา. อารมมณรส เวทยนติ อนุภวตีติ

เวทนา.]

เวทนา

เวทนา

เวทนาปัจจย *ป/* [เวทนา + ปัจจย]

มีเวทนาเป็นอุปนิสัยสยปัจจย

เวทนาปัจจย

เวทยิต *ติ* [วิท + ฌ + ต]

ความสุขสมนัสยิต

เวทยิต

เวยยากรณ ตี [พยากรณ + ณ. ร. ๒๙. พยา
กรณมิตเต ชานาติ วา เวยยากรณ. นิตฺต. สุต
ต. ๘๕๐.]
ไวยากรณ
เวยยากรณสมิ

โวทาน ฺว/ นฺว/ [วิ + อว + ทา + ย]
ความจรัสจ้า
โวทาน

ไวสสกมม นฺว/ [ไวสส + กมม]
การทำขายให้เป็นบัณฑิต
ไวสสกมม

ส

สอตรจณท *ติ* [สท + อุตตรจณท]

เครื่องลาดอันมีผ้าเพดานสีแดงซึ่งไว้ข้างบน

สอตรจณท

สอทุเทศ *ติ* [สท + อทุเทศ]

พร้อมด้วยชื่อเสียงเรียงนาม

สอทุเทศ

สักรณ *นป* [สั + กริ + ณ + ยุ]

การดูฤกษ์เก็บรวบรวมทรัพย์

สักรณ

สักลี *นป* [สั + ลี + ติ + ณ + ยุ]

ความขมุกขมัว

สักลี

สัชยธมม *ป* [สัชย + ธมม]

คำสนทนา

สัชยธมม

สัสม *ป* [สั + สม + ติ]

พระสงฆ์

สัสม

สัสมุติ *ขยา* [สั + สมุ + ติ]

ยอมพินาศ

สัสมุติ

สัสมุมาน *ติ* [สัสมุ + มาน]

พินาศอยู่

สัสมุมาน

สัสมุวิภว *ป* [สัสมุ + วิภว]

ซึ่งสังวิภวกับและวิภวกับ

สัสมุวิภว

สัสมุวิภว *ป* [สัสมุ + วิภว]

ซึ่งสังวิภวกับและวิภวกับ

สัสมุวิภวานิ

สัสม *นป* [สั + สม + ยุ]

ไม่มีค่าแปล

สัสม

สัสมิ *ขยา* [สั + มิ + ยุ]

ยอมมีปรากฏ

สัสมิ

สัสมิ *ขยา* [สั + มิ + ยุ]

ยอมมวนเวียน

สัสมิ

สัสมิ *ขยา* [สั + มิ + ยุ]

ศาสตราจารย์ด้วยการทำนายเสี่ยงนกร้อง

สัสมิ

สัสม *นป* [สั + สม + ยุ]

วิชาคำนวณนับด้วยการใช้อุปกรณ์มีลูกคิด เป็นต้น

สัสม

สัสม *ป* [สั + สม + ติ]

สังขยธรรม

สัสม

สัสม *ป* [สั + สม + ติ]

สังคามวิชัย

สัสม

สเจ *พย* [ส + เจ]

หากว่า

สเจ

สัจจาทิ *ติ* [สัจ + ทิ + ติ]

ผู้มีปกติกล่าวคำจริง

สัจจาทิ

สัจจสนธิ *ติ* [สัจ + สนธิ]

ผู้สืบต่อคำจริงด้วยคำจริง[เป็นผู้กล่าวคำจริงอย่าง

ต่อเนื่อง

สัจจสนธิ

สัจจิกถา *พย* [สัจ + กถา]

ประจักษ์แล้ว

สัจจิกถา

สขิตฺติ *ติ* [สข + ตฺ]

เป็นผู้จัดการ

สขิตฺตา

สณณมมตต *นปฺ* [สณณ + มตต]

ไม่มีคำแปล

สณณมมตตานํ

สณณฺญิ *ติ* [สณณ + อี]

เป็นธรรมชาติที่มีสัญญา

สณณฺญิ

สณณฺญีวาท *ติ* [สณณฺญีวาท + ณ]

ผู้มีความเห็นผิดคิดว่า ชีวิตหลังความตายมีสัญญา

สณณฺญีวาท, สณณฺญีวาทา

สณณุปปาท *ปฺ* [สณณ + อุปปาท]

การเกิดขึ้นแห่งปฏิสนธิสัญญา

สณณุปปาท, สณณุปปาทา

สตี *อิตฺ* [สร + ตี]

สติ

สตี, สตียา

สตีม *ติ* [สตี + ม]

มีสติสมบูรณ์

สตีมา

สโต *พยุย* [ส + โต]

มีสติสมบูรณ์

สโต

สตต *ติ* [สป + ตินฺ]

สัตว์

สตตสฺส, สตตตี, สตตตา, สตตตานํ, สตโต

สตถลกขณ *นปฺ* [สตถ + ลกขณ]

ศาสตร์ ว่า ด้วย การ ทำนาย ลักษณะ ของ หอก[ทวน หลาว]

สตถลกขณํ

สทฺธาเทยย *ติ* [สทฺธา + ตพฺพ]

บุคคลน้อมถวายด้วยจิตศรัทธา

สทฺธาเทยยานิ

สทฺธี *พยุย* [สท + ธี + อมุ]

พร้อม

สทฺธี

สนต *ติ* อส + อนต. นิตฺ.สุตฺต. ๑๐๑๙. นิตฺ.ปท.

๒๓๕-๖.

เป็นธรรมชาติที่สงบจากความเร่าร้อนทั้งปวง

สนตํ, สนตา

สนตต *ติ* [สํ + ตนุ + ต. สมฺนตโต ปุณฺณปุณฺณํ วั

ตโนตฺติ สนตตํ. ฐาน.ฎี. ๔๓.]

การเกิดปรากฏ

สนตตาย

สนติ *อิตฺ* [สมุ + ตี. นิตฺ.สุตฺต. ๑๑๘๘.]

มีอยู่

สนติ

สนติก *ติ* [สท + อนต = สนต + อิก. สท อน

เตน สนติกํ สกตเถ อิก. ฐาน.ฎี. ๔๖๒.]

การพนันหมากไห

สนติกํ

สนตีกมม *นปฺ* [สนติ + กมม]

การทำพิธีบนบานหรือการทำพิธีบูชาเทพยดา

สนตีกมมํ

สนธาท *ติ* [สํ + ธา + ต]

เป็นผู้ประสาน

สนธาทา

สนธาวนติ *ชยา* [สํ + ธา + อ + อนติ]

ย่อมโลดแล่นไป

สนธาวนติ

สนนธิการปริโศค *ปฺ* [สนนธิการ + ปริโศค]

การปริโศคใช้สอยปัจจัย ๔ ที่เก็บสะสมไว้

สนนธิการกปริโศคํ, สนนธิการกปริโศคา

สนนิตต *ติ* [สํ + นิ + ปต + ต]

ผู้ชุมนุมกันแล้ว

สนนิตตา, สนนิตตานํ

สนนินน *ติ* [สํ + นิ + สท + ต]

ผู้นั่งแล้ว

สนนินนนา, สนนินนนานํ

สปปิโหม *ปฺ* [สปปิ + โหม]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายตามลักษณะของเนยใสที่

ใช้ในการบูชาไฟ

สปปิโหม

สพฺพ *ติ* ไม่มีการประกอบคำ

ทั้งปวง

สพฺพานิ, สพฺพ, สพฺพเท

สพฺพกคฺคจฺจคฺคิ *ติ* [สพฺพกคฺคจฺจคฺค + อี]

อันบริบูรณ์ด้วยอวัยวะอันน้อยองค์ใหญ่

สพฺพกคฺคจฺจคฺคิ

สพพปาลมุตติทานกมปี *ติ* [สพพปาลมุต + หิต
+ อนุกมปี]
เป็นผู้มีจิตอนุเคราะห์ด้วยการบำเพ็ญประโยชน์แก่
เหล่าสัตว์ทั้งปวง
สพพปาลมุตติทานกมปี

สพพโส *พยย* [สพพ + โส]
โดยประการทั้งปวง
สพพโส

สมคฺคกรณี *ติ* [สมคค + กรณ + อี]
ที่ก่อให้เกิดบุคคลเกิดความสามัคคี
สมคคกรณี

สมคฺคนนที *ติ* [สมคค + นนที]
ผู้ชื่นชมในความสามัคคี
สมคคคนนที

สมคฺครต *ติ* [สมคค + รต]
ผู้ยินดีในความสามัคคี
สมคคระโต

สมคฺคาราม *ติ* [สมคค + อาราม]
ผู้มีความยินดีในความสามัคคี
สมคคคาราโม

สมงฺคีภูต *ติ* [สมงฺคี + ภูต]
มีความเพียบพร้อม
สมงฺคีภูโต

สมณ *บุ* [สมฺ + (ณ) + ยุ]
สมณะ
สมณา, สมโน

สมณพราหมณ *บุ* [สมณ + พราหมณ]
สมณะและพราหมณ์
สมณพราหมณ, สมณพราหมณา, สมณพราหมณาน

สมณพราหมณ *บุ* [สมณ + พราหมณ]
สมณะและพราหมณ์
สมณพราหมณา

สมตฺกม *บุ* [สํ + อติ + กมฺ + อ]
หลังจากที่ได้ข้ามพ้นแล้ว
สมตฺกมา

สมตฺกมม *พยย* [สํ + อติ + กมฺ + ตวา]
หลังจากที่ได้ข้ามพ้นแล้ว
สมตฺกมม

สมนฺดาหะยฺ *ชยา* [สํ + อนุ + คห + ณ + เอหฺ + ย]

พึงสอบสวน

สมนฺดาหะยฺ

สมนฺภาเสยฺ *ชยา* [สํ + อนุ + ภาส + เอหฺ + ย]

พึงว่ากล่าวตักเตือน

สมนฺภาเสยฺ

สมนฺยุณฺเชยฺ *ชยา* [สํ + อนุ + ยุช + เอหฺ + ย]

พึงไต่ถาม

สมนฺยุณฺเชยฺ

สมปิต *ติ* [สํ + อป + ต. สํ + อปี + ต]

สมบุรณ

สมปปีโต

สมย *บุ* *นบุ* [สํ + อี + อ. สม + ยา + อ. สํ
+ อย + อ.]
กาลเวลา
สมย, สมโย

สมาธิ *ติ* [สมาธิ + ขน + กวิ]
ที่บังเกิดแต่สมาธิ
สมาธิ

สมาณ *ติ* [อส + มาน]
มีอยู่
สมาณา, สมาโน

สมฺจฉินฺน *ติ* [สํ + จ + ฉิ + ต]

เป็นธรรมชาติที่ขาดสูญ

สมฺจฉินฺโน

สมฺทย *บุ* [สํ + จ + อี + ณ]
การเกิด(หรือเหตุแห่งการเกิด)
สมฺทย

สมฺททกฺขาณิ *อิตฺ* [สมฺทท + อา + ขา + ณฺว]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับทะเล

สมฺททกฺขาณิ

สมปฺชาน *ติ* [สํ + ป + ญา + นา + อ]

ถึงพร้อมด้วยปัญญา

สมปฺชาน

สมปฺสาทณ *ติ* [สํ + ป + สีท + ณ + ยุ.
นิตฺ.ธฺต. ๙๕. ป + สท + ณ + ยุ. นิตฺตติ.
๔๓๑.]
อันยังจิตให้ผ่องใส
สมปฺสาทณ

สมปาเยยฺย *ชยา* [ส + ป + ณ + เอยฺย. ส + ป + ยา + เอยฺย]
ยังคำต่อไปถึงพร้อม
สมปาเยยฺย

สมพปลาป *ป/ นป/* [สมพ + ป + ลป + ณ]
คำพูดที่เพ้อเจ้อ
สมพปลาป, สมพปลาปา

สมพหุล *ติ* [ส + พ + หุล]
จำนวนมาก
สมพหุลาน

สมพาทน *นป/* [ส + พาท + ย. ส + วาท + ย.
สัพพาทน วาท ปยตเน มพพเน วา. ย. ฐาน. ฐ.
๗๖๙.]
การเพาะกาย
สมพาทน

สมภวนติ *ชยา* [ส + ภ + ว + ณ + ติ]
ย่อมบังเกิด
สมภวนติ

สมมา *อิต* [สม + ม. ฌวาทิ. ๑๓๖. สมมติ
ยาย สมมา. ฐาน. ฐ. ๔๔๙. สมม เต อิมายา
ติ สมมา.]
โดยถูกต้อง
สมมา

สมมาปฏิบัติ *ติ* [สมมา + ปฏิ + ป + ต]
ผู้ปฏิบัติถูก
สมมาปฏิบัติโน

สมมามนสิการ *ป/* [สมมา + มนสิการ]
การพิจารณา ในใจด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง
สมมามนสิการ

สมมาสพพุท *ป/* [สมมา + ส + พุ + ต. นิ
รุตติ. ๗๕๐. ฐาน. ฐ. ๔. สมมา + สมมาส
พพุท. มณิมณฺช. ๗๔๘๐. ๘๒.]
ผู้ตรัสรู้ธรรมด้วยพระองค์เองโดยถูกต้องตาม
สภาพที่เป็นจริง
สมมาสพพุเทน

สมมุสสติ *ชยา* [ส + มุส + ย + ติ]
ย่อมหลงลืม
สมมุสสติ

สมโมส *ป/* [ส + มุส + ณ]
การหลงลืม
สมโมสา

สย *พยุย* [ส + ย + ม]
ด้วยตนเอง
สย

สยปฏิภาณ *ติ* [สย + ปฏิภาณ]
ตามปฏิภาณของตน
สยปฏิภาณ

สยปฏิภาณ *ติ* [สย + ปฏิภาณ]
ตามปฏิภาณของตน
สยปฏิภาณ

สยปภา *อิต* [สย + ปภา]
ผู้มีแสงสว่างออกจากร่างกายของตนเอง
สยปภา

สยยนกถา *อิต* [สย + กถา]
คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับที่นอนหมอนเสื่อ
สยยนกถ

สยสนนินิ *ป/* [สย + สนนินิ]
การเก็บสะสมที่นอน
สยสนนินิ

สยสมปภา *ติ* [สย + ปภา + ติ]
เป็นผู้มีแสงสว่างออกจากร่างกายของตนเอง
สยสมปภา

สยปริตตาน *นป/* [สย + ปริตตาน]
ศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันลูกศร[ศาสตร์คงกระพัน]
สยปริตตาน

สลาภหตถ *ป/* [สลาภ + หตถ]
การพนันกำทาย[ทายด้วยไม้เข็มขัด]
สลาภหตถ

สลกตติย *นป/* [สลกตต + ณ]
การผ่าตัด[การทำให้ศรหลุดจากร่างกาย]
สลกตติย

สวิจาร *ติ* [ส + วิจาร]
อันเป็นไปกับด้วยวิจาร[อันถึงพร้อมด้วยวิจาร]
สวิจาร

สวิตก *ติ* [ส + วิตก]
อันเป็นไปกับด้วยวิตก[อันถึงพร้อมด้วยวิตก]
สวิตก

สุทฺ พยย [อีกนัยหนึ่ง สุ + อิทิ]

(๑) เป็นเพียงพทฺฐณนิบาต หมายถึง เป็นนิบาตที่ไม่มีความหมาย ใส่เข้ามาเพื่อประดับคำให้เกิดเสียงสละสลวย(วจากสิลฺลฺ) เท่านั้น [สุทฺนิ ปทฺฐณมตเต นิปาโต.(ม.อ. ๑/๓๕๒) สุทฺนิ นิปาตมตติ. บทว่า สุทฺ เป็นเพียงนิบาต (ที.อ. ๑/๓๗) (๒) เช่นนี้ อย่างนี้ อย่างนี้นั้นเทียว สุทฺนิ สุทฺ. สนธิวเสน อิการโลโป เวทิตพโพ. จกฺขุนทฺริย... ก็สุทฺวิตตติ อาทิสฺ วีย. (บทว่า สุทฺ ตตฺบทสนธิ เป็น สุ+อิทิ เมื่อจะเข้าสนธิ ให้ลบ อิหลัง เหมือนในข้อความต้นว่า จกฺขุนทฺริย... กุสุทฺวิตติ. ซึ่ง ก็สุทฺนี้ ตตฺสนธิว่า ก็สุ+อิธิ ลบ อิหลัง แล้วที่มะ อุ เป็น อุ ได้รูปว่า ก็สุทฺ(ว.อ. ๑/๑๕๗)

สุทฺ

สุปฺ นปฺ [สุป + อิน. สุปฺนิ เอเตนาติ สุปฺนิ.]

ศาสตราด้วยการทำงานฝืน

สุปฺนิ

สุปฺปฏิวิทฺ ติ [สุ + ปฏิ + วิท + ต]

ทรงรู้แจ้งแทงตลอดแล้วซึ่งอรรถาธิบายที่ต่างกันของบุคคลทั้งสองเหล่านั้นเช่นไร

สุปฺปฏิวิทฺตา

สุปฺปิย ติ [สุ + ปิ + อ]

ผู้มีนามว่าสุปฺปิยะ

สุปฺปิยสส, สุปฺปิโย

สุภคกรณ นปฺ [สุภค + กรณ]

การดูถูกประกอบงานที่เป็นสิริมงคลหรือการทำให้คนรัก[ทำเสน่ห์]

สุภคกรณ

สุภณฺฐายี ติ [สภ + ฐายี- ฐา + ณย + ณี]

ผู้อาศัยอยู่ในอุทยาน วิมาน อังคดงาม

สุภณฺฐายีโน, สุภณฺฐายี

สุภาสิต ติ [สุ + ภาส + ต]

ความหมายของคำที่เป็นสุภาสิต[คำพูดที่ดี]

สุภาสิต

สุภิกข ติ [สุ + ภิกขา. สุภิกขา ภิกขา ยสฺมี ขนปเท โสยฺ สุภิกโข. นิรุตติ. ๒๔๘-๙.]

อาหารอุดมสมบูรณ์

สุภิกข

สุมน ติ [สุ + มน. สุนทฺริ มนํ จิตฺตํ ยสฺส โสสมโน. อป.อ. ๒/๙๖. โสภณํ มโน ยสฺมา

ติ.]

ผู้จิตใจ

สุมน

สุวณฺณิกา อิตฺ [สุวณฺณิ + ก + อา]

ผืนดี

สุวณฺณิกา

สุรภกา อิตฺ [สุร + ภกา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับวีรบุรุษ[ผู้กล้า]

สุรภ

สุริยคคาห ปฺ [สุริย + คห + ณ]

สุริยคราส

สุริยคคาโห

เสฏฺฐ ติ [เสฏฺฐ + ณ]

ผู้ทรงเกียรติอันยิ่งใหญ่

เสฏฺฐ

เสนากา อิตฺ [เสน + กหา]

คำพูดที่ไร้สาระเกี่ยวกับกองทัพ

เสนาก

เสนาพฺยุท ปฺ [เสนา + พฺยุท = วิ + อุท + อ]

การจัดกระบวนทัพ

เสนาพฺยุท

เสยฺยถา พยย [เสยฺย + ถา]

เป็นเช่นไร

เสยฺยถา

เสยฺยถิ พยย [เสยฺย + อิทิ]

ได้แก่

เสยฺยถิ

โสภปริเทวทุกฺขโพนสสุปายาส ปฺ [โสภ + ปริ

เทว + ทุกฺข + โพนสสุ + อุปายาส]

ความเศร้าโศกเสียใจ ความร้องไห้คร่ำครวญ ความทุกข์กายทุกข์ใจ และความคับแค้นใจ

โสภปริเทวทุกฺขโพนสสุปายาส

โสต นป/ [ส + ต]

โสดะ

โสด

โสนครก นป/ [โสน + กร]

การแต่งตัวให้นักแสดง

โสนครก

โสมนัสโทมนัส นป/ [โสมนัส + โทมนัส]

โสมนัสและโทมนัส

โสมนัสโทมนัส

โสมนัส ๓ ไม่มีการประกอบคำ

๑๖ ประการ

โสมนัส

ห

หตถดรร นปฺ [หตถ + ดรร]

เครื่องลาดบนหลังช้าง

หตถดรร

หตถพนธ ปฺ [หตถ + พนธ]

การสวมเครื่องประดับข้อมือหรือการสวมกำไลข้อมือ

หตถพนธ

หตถาภิชปณ นปฺ [หตถ + อภิ + ชป + ย]

การร่ายมนต์ทำให้มีมืออาการผิดปกติไม่อยู่ในรูปทรงเดิม

หตถาภิชปณ

หตถิควสสวพวาปฏิกคณ นปฺ [หตถิ + คว +

อสส + วพว + ปฏิกคณ]

การรับช้าง โค ม้า และลา

หตถิควสสวพวาปฏิกคณา

หตถิยฺย นปฺ [หตถิ + ยฺย]

การแข่งขันชนช้าง

หตถิยฺย

หตถิลกฺขณ นปฺ [หตถิ + ลกฺขณ]

ศาสตร์ว่าด้วยการทำนายลักษณะของช้าง

หตถิลกฺขณ

หทยงคฺม ตฺ [หทย + คฺม + อ]

ตรึงใจ

หทยงคฺมา

หนฺชปณ นปฺ [หนฺ + ชปณ]

การร่ายมนต์ทำให้ค้างมืออาการผิดปกติ

หนฺชปณ

หนฺสฺหน นปฺ [หนฺ + สฺหน]

การร่ายมนต์ทำให้ค้างแข็ง

หนฺสฺหน

หฺร ชยว [หฺร + อ + หิ]

จงนำไป

หฺร

หสฺชิตฺตารตฺถมฺมสฺมาปณ ตฺ [หส + ชิตฺต +

รตฺ + ฐมฺ + สฺมาปณ]

เป็นผู้หมกมุ่นในความเพเลิดเพลินกล่าวคือความสนุกสนานและการละเล่น

หสฺชิตฺตารตฺถมฺมสฺมาปณา, หสฺชิตฺตารตฺถมฺมสฺมาปณานํ

หิ พยฺย ไม่มีการประกอบคำ

ด้วยว่า

หิ

เหตุ ปฺ [เหตุ + ณ]

เหตุ

เหตุ

โหติ ชยว [หฺ + อ + ต]

ย่อมเป็น

โหติ

โหนติ ชยว [หฺ + อ + อนฺติ]

ย่อมเป็น

โหนติ